

ЗАКОН

О АРХИВСКОЈ ГРАЂИ И АРХИВСКОЈ ДЕЛАТНОСТИ

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Закона

Члан 1.

Овим законом уређује се систем заштите архивске грађе и документарног материјала, услови и начин коришћења архивске грађе, организација, надлежност и делатност архива у Републици Србији.

Термини и дефиниције

Члан 2.

Појмови употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) **Архивска делатност** заштите архивске грађе и документарног материјала обухвата: истраживање, проналажење и евидентирање; прикупљање, преузимање, чување и стручно одржавање архивске грађе; проучавање, сређивање и обраду архивске грађе; спровођење мера заштите; израду информативних средстава, вредновање и категоризацију, коришћење, излагање и објављивање архивске грађе; надзор над чувањем и заштитом архивске грађе и документарног материјала који се налази ван архива и друге послове утврђене овим законом.

2) **Јавни архив** је установа заштите која обавља архивску делатност.

3) **Архивска грађа**, као документарни материјал који се трајно чува, је одабрани изворни, а у недостатку изворног, и сваки репродуковани облик документа или записа који су настали радом и деловањем државних органа и организација, органа територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе, установа, јавних предузећа, ималаца јавних овлашћења, привредних друштава, предузетника, лица која обављају регистровану делатност, верских заједница, као и других правних или физичких лица, а од трајног су значаја за културу, уметност, науку, просвету и друге друштвене области, без обзира на то када и где су настали, и да ли се налазе у установама заштите културних добара или ван њих, и без обзира на облик и носач записа на коме су сачувани;

4) **Архивска грађа у електронском облику** је архивска грађа која је изворно настала у електронском облику.

5) **Документарни материјал** представља целину докумената или записа насталих или примљених деловањем и радом субјеката из тачке 3) овог става, у изворном или репродукованом облику документа, без обзира на форму и формат бележења, као и прописане евиденције о њему.

6) **Документарни материјал у електронском облику** је документарни материјал који је изворно настао у електронском облику.

7) **Документ** је запис било које врсте, облика и технике израде, који садржајем, контекстом и структуром пружа доказ о активности коју правно или физичко лице предузима, обавља или закључује током своје делатности или личне активности.

Главна својства документа су: аутентичност, веродостојност, целовитост и употребљивост.

Аутентичан је документ за који се може доказати да јесте оно што се у њему тврди да јесте, да га је створило или послало физичко или правно лице за које се тврди да га је створило или послало, и да је створен или послат у оно време у које се тврди да је то учињено.

Веродостојан је онај документ чијем се садржају може веровати да потпуно и тачно представља пословне активности или чињенице које потврђује и на које се може ослонити током наредних пословних активности.

Целовит је онај документ који је потпун и неизмењен.

Употребљив је онај документ који је могуће лоцирати, претражити, представити и интерпретирати.

8) **Архивски информациони систем** је јединствени централизовани информациони систем јавних архива који примењују јединствене стандарде за управљање документима и информацијама о архивској грађи.

9) **Архивски фонд** чини целину архивске грађе, без обзира на њен облик или носач записа, коју је створило и/или примило правно или физичко лице у обављању своје делатности. Архивски фонд чува се као целина и не може се делити.

10) **Стваралац архивске грађе и документарног материјала** је правно или физичко лице чијим деловањем настаје архивска грађа и документарни материјал (у даљем тексту: стваралац).

11) **Ималац архивске грађе и документарног материјала** је носилац права на архивској грађи и документарном материјалу (власник, односно ималац другог стварног права или страна у облигационом односу) или свако друго (правно или физичко) лице које, на било који начин и по било којем основу има државину над њом (у даљем тексту: ималац).

12) **Категоризација архивске грађе** је вредновање архивске грађе која се чува у архивима.

13) **Доступност** представља право увида у архивску грађу, а **коришћење** нарочито представља право увида, прибављања копија и објављивање архивске грађе, под истим условима за сва физичка и правна лица, у складу са овим законом.

14) **Превентивна заштита** је низ мера и поступака којима се успорава природно пропадање, умањује или спречава оштећење архивске грађе дејством физичких, хемијских и биолошких узрочника, природних сила и непогода, пожара и експлозија, катастрофа, кварова на инсталацијама, услед неправилног транспорта, вандализма и неадекватног обезбеђења од крађе и др.

15) **Микрофилмовање** је репродуковање архивске грађе на микрофилмску траку.

16) **Дигитализација** је преношење архивске грађе из облика који није електронски у електронски облик.

17) **Конзервација** архивске грађе је низ интервентних техника којима се постиже хемијска и физичка стабилизација архивске грађе, односно којима се успорава, зауставља, умањује или елиминише дејство узрочника пропадања архивске грађе.

18) **Рестаурација** архивске грађе је низ поступака чијим се деловањем оштећена архивска грађа враћа у познато или претпостављено стање, односно

чијим се деловањем оштећеној архивској грађи враћају познати или претпостављени облик, чврстина и еластичност.

19) **Архивска књига** је основна евиденција о целокупној архивској грађи и документарном материјалу насталом у раду ствараоца.

20) **Листа категорија архивске грађе и документарног материјала** је посебан акт којим се одређују врсте архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања.

Члан 3.

Термини којима су у овом закону означени положаји, професије, односно занимања, изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на која се односе.

Архивска грађа

Члан 4.

Архивска грађа је културно добро од општег интереса за Републику Србију које ужива посебну заштиту утврђену законом.

Архивска грађа на којој постоји право јавне својине је у својини Републике Србије.

Средства за заштиту и чување архивске грађе у својини Републике Србије обезбеђују се у буџету Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, у складу са законом.

Архивска грађа заштићена је законом без обзира на то у чијем је власништву или поседу, односно код кога се налази.

Делатност заштите архивске грађе је од општег интереса за Републику Србију.

Члан 5.

Република Србија, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе дужне су да обезбеде одговарајуће услове за трајно чување и заштиту архивске грађе.

Аутономна покрајина на чијој територији јавни архив обавља послове заштите архивске грађе настале радом покрајинских органа, обезбеђује простор за рад, односно обављање делатности архива и смештајни простор за архивску грађу.

Јединице локалне самоуправе на чијим територијама јавни архив обавља послове заштите архивске грађе у складу са решењем из члана 52. став 2. овог закона, заједнички обезбеђују простор за рад, односно обављање делатности архива и смештајни простор за архивску грађу.

Забрана уништења и оштећења и чување архивске грађе

Члан 6.

Архивска грађа, односно документарни материјал који се трајно чува из којег није извршено одабирање архивске грађе не сме се оштетити ни уништити без обзира на то да ли је микрофилмован или дигитализован.

Архивска грађа чува се трајно у облику у којем је настала.

Изворни облик документарног материјала, који није електронски и за који није прописан трајан рок чувања може се уништити и пре истека прописаног

периода чувања, уколико се чува у оквиру услуге квалификованог електронског чувања докумената.

Архивски фонд Републике Србије

Члан 7.

Архивски фонд Републике Србије је део националног и светског културног наслеђа и извора информација о друштву и под заштитом је Републике Србије.

Средства за допуну Архивског фонда Републике Србије обезбеђују се у буџету Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Архивски фонд Републике Србије може се допуњавати и поклонима, донацијама и завештањем.

Архивски фонд Републике Србије чини сва архивска грађа која се налази на територији Републике Србије, као и архивска грађа која представља део културног наслеђа Републике Србије а налази се ван њене територије, као и копије страних извора који се односе на историју Србије и српског народа.

Република Србија предузима мере за допуну Архивског фонда Републике Србије.

Под мерама из става 5. овог члана подразумевају се: финансирање, обезбеђивање дозвола за истраживање, евидентирање архивске грађе из става 4. овог члана, куповина, копирање, трансфер, обрада и смештај у надлежне архиве.

Тело за координацију рада архива Републике Србије

Члан 8.

Влада образује Тело за координацију рада јавних и специјалних архива Републике Србије (у даљем тексту: Тело за координацију) као тело надлежно за унапређење сарадње и координације рада органа државне управе, Државног архива Србије, јавних и специјалних архива.

Влада именује чланове Тела за координацију од представника министарстава надлежних за културу, државну управу и локалну самоуправу, унутрашње послове, спољне послове, одбрану, просвету, правду, водопривреду и телекомуникације, као и представника Државног архива Србије.

Чланови Тела за координацију, који представљају органе државне управе, могу бити искључиво именована и постављена лица.

Стручну и административно техничку потпору Телу за координацију пружа Државни архив Србије.

Одлуком којом оснива Тело за координацију Влада одређује и његов састав, задатке, рок у коме оно подноси извештаје Влади и друга питања која су везана за његов рад.

II. АРХИВСКА ГРАЂА И ДОКУМЕНТАРНИ МАТЕРИЈАЛ

1. ОБАВЕЗЕ СТВАРАОЦА И ИМАОЦА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ И ДОКУМЕНТАРНОГ МАТЕРИЈАЛА

Обавезе ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала

Члан 9.

Стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала дужан је да савесно чува у сређеном и безбедном стању архивску грађу и документарни материјал у облику у којем су настали.

Стваралац и ималац из става 1. овог члана осим физичких лица дужан је и да:

1) обезбеди одговарајући простор и опрему за смештај и заштиту архивске грађе и документарног материјала;

2) одреди одговорно стручно лице за заштиту архивске грађе и документарног материјала и поступање са архивском грађом и документарним материјалом;

3) евидентира, означава, класификује, датира и архивира архивску грађу и документарни материјал;

4) предаје архивску грађу надлежном архиву под условима и у роковима предвиђеним овим законом;

5) осигура трајно чување архивске грађе у електронском облику, њено одржавање, миграње, односно пребацивање на нове носаче у прописаним форматима до предаје архивске грађе у електронском облику надлежном јавном архиву;

6) води архивску књигу на прописаном обрасцу;

7) достави надлежном архиву препис архивске књиге најкасније до 30. априла текуће године, за документарни материјал настао у претходној години;

8) прибави мишљење надлежног архива пре предузимања мера које се односе на архивску грађу и документарни материјал (статусне промене, физичко пресељење, адаптација просторија, отварање стечаја или ликвидације, микрофилмовање, дигитализација и др.);

9) одабира архивску грађу и издваја ради уништења безвредан документарни материјал којем је истекао рок чувања, годину дана од дана истека утврђеног рока;

10) омогући овлашћеном лицу надлежног јавног архива стручни надзор над евидентирањем, класификовањем, одабирањем, архивирањем, чувањем, стручним одржавањем и заштитом архивске грађе, односно над њеним одабирањем из документарног материјала;

11) поступа у складу са мерама и роковима које надлежни архив наложи решењем а на основу претходно сачињеног записника о утврђеном стању заштите архивске грађе и документарног материјала;

12) обавести надлежни јавни архив о свим променама које су од значаја за архивску грађу најкасније у року од 30 дана од дана њиховог настанка.

Ближе услове из става 2. тачка 1) овог члана уређује министар надлежан за културу (у даљем тексту: министар).

Стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала дужан је да обезбеди стручно оспособљавање и усавршавање, као и проверу стручне оспособљености запослених који управљају документима.

Образац из става 2. тачка б) прописује министар.

Стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала дужан је да у року од 30 дана обавести надлежни архив о свом оснивању, као и о свим изменама статуса и организације (промени статуса и/или назива, промени организације, промени адресе, као и престанку рада).

Недељивост архивског фонда

Члан 10.

Стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала дужан је да архивску грађу чува као целину – архивски фонд.

Обавезе ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала у електронском облику

Члан 11.

Стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала у електронском облику дужан је да спроводи процедуре и поступке везане за управљање документима, као и да користи информациони систем, који гарантују заштиту, аутентичност, веродостојност, целовитост и употребљивост електронских докумената.

Стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала припрему архивске грађе и документарног материјала за поуздано електронско чување и поуздано електронско чување архивске грађе и документарног материјала врши у складу са прописима којима се уређује поуздано електронско чување и у складу са прописима донетим на основу овог закона.

Јединствене техничко-технолошке захтеве и процедуре за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику уређује Влада.

Члан 12.

Државни архив Србије дужан је да успостави и води електронски архив у Државном центру за чување и управљање подацима.

Јавни архиви дужни су да користе електронски архив путем јединствене информационо-комуникационе мреже електронске управе.

Служба Владе надлежна за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе и информационих система и инфраструктуре органа дужна је да омогући приступ јединственој информационо-комуникационој мрежи електронске управе из става 2. овог члана и чување, спровођење мера заштите и обезбеђивања сигурности и безбедности података односно докуманата у електронском облику у електронском архиву у Државном центру за чување и управљање подацима из става 1. овог члана.

Члан 13.

Архивска грађа у електронском облику настала радом државних органа и организација, органа територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе, установа и ималаца јавних овлашћења, пре предаје надлежном архиву, може се привремено дати на чување само државном органу, организацији и пружаоцу услуге квалификованог електронског чувања.

Управљање документима

Члан 14.

Стваралац и ималац, осим физичких лица, дужан је да донесе:

- 1) општи акт о начину евидентирања, класификовања, архивирања и чувања архивске грађе и документарног материјала;
- 2) листу категорија архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања;
- 3) општи акт о начину евидентирања, заштите, и коришћења електронских докумената.

Надлежни јавни архив даје сагласност на листу категорија архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања.

Члан 15.

Управљање документима, начин евидентирања, класификовања, архивирања, чувања, одабирања архивске грађе и документарног материјала државних органа и организација, органа аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, установа, јавних предузећа, ималаца јавних овлашћења, правних лица која се у потпуности или делимично финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и ближе услове и начин заштите и чувања њихове архивске грађе и документарног материјала, и листу категорија документарног материјала са роковима чувања утврђује Влада, осим за оне којима је то уређено посебним законом.

За област правосуђа, здравства, просвете и спољних послова, надлежна министарства, уз претходно прибављено мишљење Државног Архива Србије доносе општи акт о вођењу обавезних евиденција, управљању документима или архивском пословању и архивирању, као и листе категорија архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања и доступности.

Министарство одбране дужно је да предузима и пропише посебне мере заштите, ближе услове и начин коришћења архивске грађе и документарног материјала за потребе одбране и Војске Србије, у складу са овим законом, прописима о одбрани и прописима којима се уређује вршење архивске делатности за потребе одбране и Војске Србије.

Акт о разврставању архивске грађе и документарног материјала на основу листа категорија архивске грађе и документарног материјала из става 1. и 2. овог члана, за појединачне органе доноси руководилац тог органа, уз претходну сагласност надлежног јавног архива, осим ако законом није друкчије прописано.

Одабирање архивске грађе и уништавање документарног материјала коме је истекао рок чувања

Члан 16.

Стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала, дужан је да после извршеног одабирања архивске грађе, издвоји ради уништавања документарни материјал коме је истекао рок чувања.

Документарни материјал настао радом и деловањем државних органа и организација, органа територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе, установа, јавних предузећа и ималаца јавних овлашћења, чији је рок чувања истекао уништава се по прибављеном одобрењу у писменој форми надлежног јавног архива.

Надлежни јавни архив даје одобрење само за уништење документарног материјала који је евидентиран у архивској књизи.

Приликом уништавања документарног материјала из става 1. овог члана, стваралац и ималац документарног материјала дужан је да предузме неопходне мере заштите података који би могли повредити права и правни интерес лица на која се документарни материјал односи.

Предаја архивске грађе надлежном јавном архиву

Члан 17.

Стваралац, односно ималац архивске грађе сређену и пописану архивску грађу предаје на чување надлежном јавном архиву по истеку 30 година од дана њеног настанка.

Надлежни јавни архив може одлучити да се у појединим случајевима продужи рок из става 1. овог члана.

Изузетно, рок из става 1. овог члана може се скратити споразумом између надлежног јавног архива и ствараоца, односно имаоца архивске грађе.

Орган управе надлежан за унутрашње послове стара се о чувању архивске грађе настале у његовом раду у за то посебно образованом архивском одељењу, а може је под условима које сам одреди предати у целини надлежном јавном архиву.

Обавезе приликом предаје архивске грађе надлежном јавном архиву

Члан 18.

Стваралац и ималац архивске грађе дужан је да архивску грађу преда у оригиналу, сређену, означену, пописану, неоштећену или са санираним оштећењима, технички опремљену, а архивску грађу у електронском облику заједно са припадајућим метаподацима и декодирану, на начин који одреди надлежни јавни архив.

О примопредаји архивске грађе сачињава се записник чији је саставни део попис архивске грађе која се предаје надлежном јавном архиву.

Стваралац и ималац архивске грађе у електронском облику дужан је да приликом предаје омогући употребљивост садржаја архивске грађе, уз обезбеђење техничких услова, у складу са прописом из члана 11. став 3. овог закона.

Ближе услове и начин предаје архивске грађе јавним архивима прописује министар.

Јавни архив, изузетно, преузима архивску грађу и ако нису испуњени услови из овог члана, када је то нужно за заштиту и спасавање архивске грађе од оштећења или уништења.

Трошкове настале у вези са примопредајом архивске грађе укључујући и сређивање и израду пописа и санирање оштећења, које може да обави надлежни јавни архив, сноси стваралац, односно ималац архивске грађе.

Стваралац, односно ималац који предаје архивску грађу, даје надлежном архиву препоруку о условима њеног коришћења и о роковима доступности која представља саставни део записника из става 2. овог члана.

Предаја архивске грађе и документарног материјала насталих у раду ствараоца и имаоца који је престао са радом

Члан 19.

Архивску грађу и документарни материјал ствараоца и имаоца који је престао са радом дужан је да преузме и чува, у складу с одредбама овог закона, његов правни следбеник.

Одабрана, сређена и пописана, неоштећена или са санираним оштећењима, архивска грађа и документарни материјал, настали у раду ствараоца и имаоца који је престао са радом и нема правног следбеника сматрају се доспелим за преузимање од стране надлежног јавног архива, осим ако законом није другачије прописано.

Стечајни управник дужан је да изврши предају одабране, сређене и пописане архивске грађе, неоштећене или са санираним оштећењима надлежном јавном архиву најкасније у року од годину дана од дана отварања стечајног поступка.

Неиспуњење обавезе предаје архивске грађе

Члан 20.

Уколико стваралац односно ималац архивске грађе није пре предаје испунио обавезе из чл. 18. и 19. овог закона, надлежни јавни архив записником ће то констатовати и изузетно може преузети несређену и непописану архивску грађу уз претходну надокнаду трошкова њеног сређивања, евидентирања и санирања оштећења.

Мере заштите архивске грађе и документарног материјала у случају ризика од катастрофа и ванредних ситуација

Члан 21.

Стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала доноси план мера заштите архивске грађе и документарног материјала у случају ризика од катастрофа и ванредних ситуација у складу са законом и дужан је да спроводи све мере заштите утврђене планом мера.

Уколико наступи ванредна ситуација стваралац и ималац архивске грађе дужан је да записнички констатује дан, час и околности које су настале и без одлагања о томе писаним путем обавести надлежни архив.

Надлежни архив контролише извршење мера из става 1. овог члана.

2. НАДЛЕЖНОСТ И ОБАВЕЗЕ АРХИВА

Надлежност јавног архива

Члан 22.

Јавни архив:

1) води евиденције о архивској грађи и ствараоцима и имаоцима архивске грађе предвиђене овим законом и подзаконским актима;

2) обавља стручни надзор над евидентирањем, класификовањем, одабирањем, архивирањем, чувањем, стручним одржавањем и заштитом архивске грађе и документарног материјала;

3) даје одобрење за уништење документарног материјала којем је истекао рок чувања;

4) пружа стручну помоћ ствараоцу и имаоцу документарног материјала и архивске грађе у изради општинских аката о управљању архивском грађом и документарним материјалом;

5) преузима, сређује, обрађује архивску грађу, израђује информативна средства о архивској грађи, чува и стручно одржава архивску грађу;

6) доноси акт о утврђивању архивске грађе за културно добро;

7) обавља истраживања ради стварања целине архивског фонда;

8) може да учествује у изградњи и развоју електронских система за управљање документима код ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала у циљу постизања интегритета система у којима се архивирају документа настала у њему;

9) чува архивску грађу у електронском облику сходно прописима којима се уређују поступци и технолошка решења за поуздано електронско чување докумената;

10) има право увида у податке и када постоје технички услови, право повезивања свог информационог система са регистрима свих стваралаца и ималаца архивске грађе и документарног материјала;

11) учествује у изградњи и развоју информационог система архива;

12) обезбеђује услове и даје архивску грађу на коришћење;

13) обавља културно-образовну делатност;

14) објављује архивску грађу;

15) организује изложбе архивске грађе;

16) стара се о редовном стручном усавршавању запослених у архивима;

17) сачињава план заштите архивске грађе у ванредним ситуацијама;

18) обавља и друге послове утврђене овим законом.

Јавни архив може да попуњава архивске фондове и путем поклона и откупа.

Јавни архив има право прече куповине архивске грађе.

Јавни архив је обавезан да једном годишње министарству надлежном за културу (у даљем тексту: Министарство), односно органу аутономне покрајине надлежном за послове културе, доставља извештај о спровођењу мера заштите и коришћења архивске грађе и документарног материјала.

Послове из става 1. тач. 2) и 3) овог члана јавни архив врши као поверене.

Архив може да образује одељења и у месту ван свог седишта.

Стручни надзор јавног архива

Члан 23.

Јавни архив обавља стручни надзор над евидентирањем, класификовањем, одабирањем, архивирањем, чувањем, стручним одржавањем и заштитом архивске грађе, односно над њеним одабирањем из документарног материјала, који се налази код ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала и налаже предузимање мера за отклањање утврђених недостатака у погледу заштите архивске грађе и документарног материјала.

Послове стручног надзора из става 1. овог члана врши архивист запослен у јавном архиву са најмање пет година радног искуства на архивским пословима (у даљем тексту: овлашћено лице).

Овлашћено лице у вршењу послова стручног надзора користи службену легитимацију коју је дужно да покаже на захтев одговорног лица или другог заинтересованог лица приликом вршења надзора.

Образац и начин коришћења службене легитимације из става 3. овог члана прописује министар.

Овлашћено лице:

1) сачињава записник о извршеном стручном надзору који обавезно садржи: утврђено стање, наложене мере и рок за њихово спровођење;

2) констатује записнички да стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала код којег је извршен стручни надзор може у року од три дана од дана достављања записника да стави примедбе на записник;

3) после достављања примедба на записник од стране ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала доноси одлуку по примедбама;

4) уколико се примедбе не прихватају о томе обавештава подносиоца примедба;

5) врши контролу записнички наложених мера (контролни надзор);

6) ако стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала не поступи по записнички наложеним мерама доноси решење о мерама за отклањање неправилности;

7) врши контролу извршења решења (контролни надзор).

Рок за примену наложених мера може се на захтев ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала, у оправданим случајевима, продужити али не више од половине рока који је наложило овлашћено лице.

Против решења из става 5. овог члана, које је донео надлежни јавни архив, може се-изјавити жалба Министарству.

У случају непоступања по решењу за отклањање неправилности овлашћено лице подноси захтев за покретање прекршајног поступка.

У случају да овлашћено лице утврди да је стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала оштетио или уништио архивску грађу или документарни материјал којем није истекао рок чувања то констатује записником на основу којег надлежни архив подноси кривичну пријаву или захтев за покретање прекршајног поступка.

Категоризација архивске грађе

Члан 24.

Архивска грађа, у зависности од свог значаја, разврстава се у категорије: културно добро, културно добро од великог значаја и културно добро од изузетног значаја.

Утврђивање архивске грађе за културно добро, културно добро од великог значаја и културно добро од изузетног значаја уређује се законом којим се уређује заштита културних добара.

Садржина акта о утврђивању и објављивање акта утврђује се законом којим се уређује заштита културних добара.

Регистри архивске грађе

Члан 25.

Упис у регистар архивске грађе врши се на основу акта о утврђивању.

Акт о утврђивању из става 1. овог члана доноси се само за архивску грађу која се налази у архиву.

Надлежни архив води регистар архивске грађе.

Државни архив Србије води централни регистар архивске грађе.

Архив Војводине води регистар архивске грађе за подручје Аутономне покрајине Војводине, као поверен посао.

Архиви су дужни да податке о архивској грађи за коју воде регистар достављају Државном архиву Србије и Архиву Војводине за архивску грађу за подручје Аутономне покрајине Војводине, у року од 30 дана од дана уписа архивске грађе у регистар.

Регистри су јавни.

Уз регистар се образује и чува следећа документација:

- 1) Општи инвентар;
- 2) Књига пријема архивске грађе (Улазни инвентар);
- 3) Сумарни инвентар;
- 4) Инвентар микрофилмотеке;
- 5) Досије фонда.

Садржина и начин вођења регистара из ст. 3. и 4. овог члана и пратеће документације уз регистре из става 8. овог члана уређује се посебним законом.

Израда информативних средстава о архивској грађи

Члан 26.

Архиви израђују информативна средства о архивској грађи ради њене заштите и давања информација о њој и из ње.

Под информативним средствима из става 1. овог члана подразумевају се нарочито: прегледи архивских фондова, водичи, сумарни инвентари, аналитички инвентари, регеста, регистри као помоћна информативна средства.

Садржину и начин вођења информативних средстава из става 1. овог члана прописује Државни архив Србије и доноси стручна упутства о њиховој изради.

Евиденције у архивима

Члан 27.

Архив је дужан да води:

- 1) евиденцију фондова и збирки;
- 2) топографски показивач фондова и збирки у депоу;
- 3) евиденцију стваралаца и ималаца архивске грађе (активних и престалих са радом);
- 4) досијеа стваралаца и ималаца архивске грађе;

5) евиденцију архивске грађе снимљене у сигурносне и заштитне сврхе, односно микрофилмоване;

6) евиденцију архивске грађе снимљене у допунске сврхе, као и ради стварања целине фонда;

7) евиденцију конзервиране и рестауриране архивске грађе;

8) попис информативних средстава;

9) евиденцију корисника и коришћене архивске грађе;

10) евиденцију дигитализоване архивске грађе;

11) евиденцију архивске грађе примљене у депозит или књигу депозита.

Садржина и начин вођења евиденција из ст. 1. овог члана, уређује се посебним законом.

Специјални и приватни архиви не воде евиденцију из става 1. тач. 3) и 4) овог члана.

Евиденције из става 1. овог члана које садрже податке о личности чувају се у складу са законом којим се уређује заштита података о личности, уз обавезу поштовања правила о сразмерности обраде у односу на циљеве и сврху обраде података.

Ревизија фондова и збирки

Члан 28.

Архив је дужан да једном у 20 година изврши редовну ревизију архивских фондова и збирки.

Услове и начин ревизије прописује министар.

Мере заштите архивске грађе

Члан 29.

Архив спроводи стручне и техничке мере заштите архивске грађе у архиву и брине за њену сигурност.

Мере заштите архивске грађе су: превентивна заштита, микрофилмовање, дигитализација, конзервација и рестаурација.

Мере заштите архивске грађе ближе уређује министар.

Архив обезбеђује физичку заштиту архивске грађе, уз сарадњу органа управе надлежног за унутрашње послове.

Превентивна заштита

Члан 30.

Превентивна заштита спроводи се у свим архивима, као и код ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала.

Начин и ближе услове за спровођење превентивне заштите прописује министар.

Микрофилмовање и дигитализација

Члан 31.

Архив обавља сигурносна и заштитна снимања архивске грађе, односно врши њено микрофилмовање у циљу заштите, замене, допуне и комплетирања архивских фондова и збирки.

Први примерак микрофилма представља заштитну копију и не даје се на коришћење.

Микрофилм се може дигитализовати ради коришћења.

Архив дигитализује архивску грађу у циљу давања дигиталних копија на коришћење уместо оригинала, њиховог коришћења у оквиру информационог система, ради лакшег претраживања и објављивања.

Обавезно је микрофилмовање и дигитализација архивске грађе.

Микрофилмовање и дигитализацију архивске грађе која се чува у архивима могу да обављају само архиви.

Ближе услове за микрофилмовање и дигитализацију архивске грађе утврђену овим чланом, уређује министар, на предлог Државног архива Србије.

Конзервација и рестаурација архивске грађе

Члан 32.

Конзервација и рестаурација архивске грађе се спроводе само у конзерваторским лабораторијама и атељеима у архивима.

Начин и ближе услове за конзервацију и рестаурацију прописује министар.

Израда плана заштите и спасавања архивске грађе у ванредним ситуацијама

Члан 33.

Архив је дужан да изради план заштите и спасавања архивске грађе у ванредним ситуацијама, са посебним мерама за архивску грађу од изузетног значаја.

План заштите и спасавања архивске грађе у ванредним ситуацијама израђује се у складу са посебним прописима.

Истраживања архивске грађе страног порекла

Члан 34.

Јавни и специјални архив врши истраживање и копирање архивске грађе страног порекла у иностранству, која је од значаја за историју српског народа и Србије, ради допуне сопствених фондова.

Јавни архиви у матичности Државног архива Србије врше истраживање из става 1. овог члана на основу сагласности Државног архива Србије.

Културно-образовна делатност и представљање архивске грађе у иностранству

Члан 35.

Архив приређује изложбе, организује предавања, стручне и научне скупове и обавља друге културне и образовне активности ради подизања свести најшире јавности о значају архивске грађе као културног добра и значају архивске делатности уопште.

Архив приређује изложбе и представља архивску грађу у иностранству.

Архив сарађује у земљи и иностранству са другим установама културе, научним, образовним и сродним институцијама, информационом и документационом центрима и другим организацијама, ради унапређења архивске делатности.

Јавни архиви у матичности Државног архива Србије послове из ст. 2. и 3. овог члана обављају на основу сагласности Државног архива Србије.

Усавршавање запослених у архивима

Члан 36.

Архив је обавезан да се стара о сталном стручном усавршавању запослених у архивима, да прати развој архивске теорије и праксе, као и управљање документима, ради усавршавања и уједначавања организације и метода рада.

Издавање часописа и архивска библиотека

Члан 37.

Архив може да издаје стручни часопис или стручне публикације.

Архив има специјалну библиотеку чија делатност обухвата прикупљање, обраду, заштиту, чување и давање на коришћење библиотечко-информациони материјал који се односи на домаћу и страну стручну литературу из области архивистике, историографије, области друштвених наука, домаће и стране збирке извора које прате и допуњују архивску грађу установе при којој су основане, као и публикације објављене на основу истраживања архивске грађе која се налази у његовим фондовима.

3. КОРИШЋЕЊЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ У АРХИВИМА

Рокови доступности архивске грађе

Члан 38.

Архивска грађа, по правилу, доступна је за коришћење након истека рока од 30 година од дана њеног настанка.

Архивска грађа доступна је за коришћење и пре истека рока од 30 година од дана њеног настанка, ако то одобри њен стваралац или ималац, ако је потребна државним органима и организацијама за обављање њихове делатности, ако је потребна за утврђивање, остваривање или заштиту права у судском, управном или поступку арбитраже и у научноистраживачке сврхе.

Корисник грађе је одговоран за повреду јавних интереса, односно приватности, као и повреду права и интереса лица до које би дошло услед коришћења архивске грађе из става 2. овог члана.

Члан 39.

Архивска грађа која садржи податке који се односе на одбрану земље и националну безбедност, као и на привредне и друге интересе Републике Србије, доступна је за коришћење по истеку рока од 50 година од дана настанка, ако посебним прописом није другачије одређено.

Доступност и коришћење архивске грађе и досијеа лица насталих у раду служби безбедности уређују се посебним законом који уређује њихову доступност и коришћење.

Одобрење за коришћење архивске грађе

Члан 40.

Захтев за коришћење архивске грађе садржи следеће податке: лично име, адреса пребивалишта или боравишта, број телефона и адреса електронске поште, број личне карте или путне исправе и сврху коришћења архивске грађе.

Подаци из става 1. овог члана се прикупљају у сврху заштите архивске грађе.

О одобрењу за коришћење архивске грађе решењем одлучује директор архива или лице које он овласти.

По жалбама против решења из става 3. овог члана у другом степену решава Министарство.

Услови и начин коришћења архивске грађе

Члан 41.

Сви имају право да под једнаким условима користе архивску грађу која се чува у архивима.

Архивска грађа се користи у архиву.

Архивској грађи у електронском облику може се приступати и електронским путем ако је јавно доступна.

Архив обезбеђује услове за коришћење архивске грађе.

Коришћење архивске грађе и информативних средстава у архивима је бесплатно.

Архивска грађа даје се на коришћење у службене сврхе, сврхе научног и стручног истраживања и потребе публиковања, за потребе наставе, изложби, остваривања или заштите личних права и друге сврхе.

На коришћење се по правилу дају микрофилмске или дигиталне копије архивске грађе.

Изузетно, на коришћење ће се дати оригинална архивска грађа иако постоје копије те грађе, ако то захтева научни метод рада.

За коришћење архивске грађе у рекламне сврхе, стицања добити, за умножавање и објављивање докумената, потребна је посебна дозвола надлежног архива.

Архиви немају обавезу да истражују архивску грађу коју поседују, у име и за рачун корисника грађе.

Корисник архивске грађе је одговоран за повреду јавних интереса, односно приватности, као и повреду права и интереса лица, насталих услед коришћења архивске грађе.

Ближе услове и начин коришћења архивске грађе прописује министар.

Члан 42.

На захтев корисника јавни архив издаје уверења, оверене копије и преписе докумената чије оригинале чува и који имају доказну снагу јавне исправе у складу са законом којим се уређује општи управни поступак.

Члан 43.

Архивска грађа се не даје на коришћење: ако је њен стваралац, ималац, давалац или дародавац приликом предаје у писаној форми поставио ограничења у погледу њеног коришћења; ако се налази на сређивању, обради, конзервацији и рестаурацији; ако стручни савет архива утврди да се може користити само под посебним условима; ако директор архива процени да би њеним коришћењем могли да буду повређени интереси државе или права грађана; ако је у оштећеном стању и ако је у току припрема за њено објављивање у издању архива.

Архивска грађа која није сређена, по правилу, не издаје се на коришћење.

Изузетно, несређена архивска грађа се може дати на коришћење на основу одобрења директора или лица које он овласти.

Архивску грађу могу користити без ограничења ствараоци чијом је делатношћу и радом та грађа настала.

Коришћење архивске грађе ван архива

Члан 44.

Архивска грађа може се користити и изван архива ради излагања на изложбама, под условом да је осигурана и уз обавезну израду заштитне копије о трошку приређивача изложбе.

Изузетно, државни органи могу, на одређено време, позајмити оригиналну архивску грађу, уз обавезну израду заштитне копије на терет државног органа.

Државни орган из става 2. овог члана дужан је да спроведе посебне мере заштите архивске грађе које одреди надлежни архив, као и да позајмљену архивску грађу осигура.

Архивска грађа може се привремено изнети из земље на основу решења Министарства о привременом изношењу архивске грађе у иностранство ради излагања, експертизе или спровођења мера техничке заштите.

У решењу из става 4. овог члана одређује се рок у којем архивска грађа мора бити враћена у земљу.

Пре изношења архивске грађе из земље обавезно је обављање заштитног снимања.

III. ОРГАНИЗАЦИЈА АРХИВСКЕ ДЕЛАТНОСТИ

1. ОСНИВАЊЕ И ОРГАНИ АРХИВА

Врсте архива

Члан 45.

Архиви се могу основати као:

- 1) јавни;
- 2) специјални;
- 3) приватни.

Оснивачи архива

Члан 46.

Јавне архиве оснива, односно оснивачка права врши Република Србија, осим Архива Војводине и Историјског архива Београда чији су оснивачи Аутономне покрајине Војводина, односно Град Београд.

Оснивач специјалног архива утврђује се посебним законом.

Приватни архив може основати правно и физичко лице.

Дужности оснивача

Члан 47.

Оснивачи из члана 46. овог закона, осим обавезе јединица локалне самоуправе из члана 5. став 3. овог закона, дужни су да обезбеде средства у свом буџету за финансирање: објеката, односно простора за пријем и чување архивске грађе, инвестиционог и текућег одржавања, капиталних пројеката, текућих расхода и издатака, редовне делатности и остваривање програма и извршавања обавеза утврђених овим законом и другим прописима.

Оснивач, односно јединице локалне самоуправе из члана 5. став 3. овог закона, у случају доношења одлуке о реконструкцији, продаји, промени намене или рушењу објекта у коме се налази архив обавезан је да обезбеди том архиву објекте који одговарају нормама и захтевима чувања архивске грађе.

Архиви имају право на сопствене приходе које остварују вршењем услуга које не представљају јавну услугу у складу са законом којим се уређује буџетски систем.

Услови за оснивање архива

Члан 48.

Архив се може основати и почети са радом и обављати делатност ако су испуњени и посебни услови у погледу:

- 1) простора за рад и смештај архивске грађе, објеката и одговарајуће опреме;
- 2) минималног броја запослених на стручним архивистичким пословима;
- 3) финансирања рада архива и редовне делатности.

Министар прописује ближе услове из става 1. овог члана.

Министарство решењем утврђује испуњеност услова за почетак рада и обављање делатности архива утврђених овим законом.

Послове из става 3. овог члана за подручје аутономне покрајине, обавља надлежни покрајински орган, као поверени посао, осим за архиве којима је оснивач Република Србија.

Против решења из ст. 3. и 4. овог члана није дозвољена жалба али се може покренути управни спор.

Органи архива

Члан 49.

Органи архива су: директор, управни одбор и надзорни одбор.

Именовање директора архива, именовање вршиоца дужности директора архива, надлежности, престанак дужности и друго, утврђује се на начин и по поступку прописаним одредбама закона којим се уређује област културе.

Надлежност, избор чланова и рад управног и надзорног одбора архива, као и престанак дужности чланова управног и надзорног одбора, утврђује се на начин и по поступку прописаним одредбама закона којим се уређује област културе, а за архив чија оснивачка права врши аутономна покрајина и у складу са одредбама закона којим се уређује надлежност Аутономне покрајине Војводине.

2. АРХИВИ

Јавни архиви

Члан 50.

Државни архив Србије је централна и матична установа заштите архивске грађе за територију Републике Србије, у чијој надлежности је заштита архивске грађе и документарног материјала насталих у раду органа, установа и организација Републике Србије и других стваралаца и ималаца чији је оснивач држава или чија је делатност од интереса за Републику Србију, као и архивску грађу од значаја за историју Србије и српског народа.

Архив Југославије је установа заштите у чијој надлежности је заштита архивске грађе настале радом централних државних органа и организација југословенске државе (1918–2006) и послови у вези са применом Споразума о питањима сукцесије Анекс „Д” у погледу „Државне архиве СФРЈ” и као такав представља јавни архив који је део мреже архивске службе Републике Србије.

Војни архив као установа заштите архивске грађе и документарног материјала који настају у раду Министарства одбране и Војске Србије, или се код њих налази, обавља архивску делатност за потребе органа управе надлежног за одбрану, у складу са одредбама овог закона које регулишу делатност и надлежности јавних архива, прописима о одбрани и прописима којима се уређује вршење архивске делатности за потребе одбране и Војске Србије.

Покрајински архиви – Архив Војводине и Архив Косова и Метохије су матичне установе заштите архивске грађе за територију аутономне покрајине и у њиховој надлежности је заштита архивске грађе и документарног материјала насталих у раду покрајинских органа и организација и других стваралаца и ималаца чији је оснивач аутономна покрајина или чија је делатност од интереса за аутономну покрајину.

Међуопштински архиви су установе заштите архивске грађе за територију више јединица локалне самоуправе и у њиховој надлежности је заштита архивске грађе и документарног материјала насталих у раду органа јединица локалне самоуправе и других стваралаца и ималаца чија је делатност од интереса за те јединице локалне самоуправе.

Архиви јединица локалне самоуправе су установе заштите архивске грађе за територију јединице локалне самоуправе и у њиховој надлежности је заштита архивске грађе и документарног материјала насталих у раду органа јединица локалне самоуправе и других стваралаца и ималаца чија је делатност од интереса за ту јединицу локалне самоуправе.

Специјални архиви

Члан 51.

Специјални архиви обављају заштиту одређене врсте архивске грађе и/или архивске грађе одређеног органа или организације.

Специјални архиви се оснивају посебним законима уз претходно прибављено мишљење Државног архива Србије.

Одредбе овог закона које се односе на обавезе јавних архива сходно се примењују и на специјалне архиве.

Мрежа архива

Члан 52.

Архиви из члана 50. овог закона, осим Војног архива, чине мрежу архива Републике Србије.

Министар решењем утврђује који јавни архиви и за коју територију обављају послове заштите архивске грађе.

Послове из става 2. овог члана за подручје Аутономне покрајине Војводине, обавља надлежни покрајински орган, као поверени посао, осим за архиве којима је оснивач Република Србија.

Решење из става 2. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”, односно у „Службеном листу АП Војводине”.

Архивски информациони систем

Члан 53.

Јавни и специјални архиви се повезују у јединствен информациони систем и управљају заједничком информационо-комуникационом инфраструктуром за потребе стварања, примања, евидентирања, архивирања, чувања и коришћења електронских и свих других облика и врста докумената, у неограниченом временском периоду.

Умрежавање архива и обезбеђивање интернет конекције спроводи служба Владе надлежна за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе и информационих система и инфраструктуре органа.

Умрежавање архива и обезбеђивање интернет конекције обавља се преко Јединствене информационо-комуникационе мреже електронске управе.

Начин вођења и садржај архивског информационог система уређује се посебним законом.

Надзор

Члан 54.

Министарство врши надзор над радом архива.

Надзор над радом архива на територији аутономних покрајина врше и надлежни органи аутономних покрајина, као поверени посао.

Надзор над радом архива за потребе одбране и Војске Србије врши министарство надлежно за одбрану.

Стручни надзор

Члан 55.

Надзор над стручним радом јавних архива у Републици Србији, осим над Архивом Југославије и Војним архивом, обављају матични архиви као поверени посао.

Надзор над стручним радом Архива Војводине и Архива Косова и Метохије обавља Државни архив Србије као поверени посао.

Надзор над стручним радом специјалних и приватних архива у Републици Србији обавља Државни архив Србије као поверени посао.

3. МАТИЧНОСТ АРХИВА

Обавезе матичних архива

Члан 56.

Матични архиви су Државни архив Србије, Архив Војводине, Архив Косова и Метохије.

Матични архив, поред послова из чл. 22–37. овог закона, обавља и следеће послове:

- 1) води евиденцију архива који су у њиховој надлежности;
- 2) обавља надзор над стручним радом архива и архивских одељења који су у њиховој надлежности;
- 3) води евиденције о архивској грађи;
- 4) води евиденцију о броју и структури запослених, архивским објектима и условима смештаја, опреми и финансирању архива у њиховој надлежности;
- 5) стара се о организовању стручног испита и сталног стручног усавршавања запослених у архивима;
- 6) обезбеђује услове за рад комисије за полагање стручних испита.

Послови из става 2. овог члана обављају се као поверени, у складу са законом.

Начин вршења надзора над стручним радом уређује Државни архив Србије као поверени посао.

Обавезе Државног архива Србије

Члан 57.

Државни архив Србије, поред послова из чл. 22–37. и члана 56. овог закона, обавља и следеће послове:

- 1) води централни регистар архивске грађе у Републици Србији;
- 2) води евиденцију јавних, специјалних и приватних архива у Републици Србији;
- 3) учествује у изради јединственог архивског информационог система;
- 4) учествује у изради стратегије развоја архива, као дела стратегије развоја културе Републике Србије;
- 5) пружа помоћ у стручном одржавању и заштити архивске грађе српског порекла која се налази у архивима/архивама цркава, епархија, српских православних црквених општина и манастира ван земље;
- 6) организује истраживања архивске грађе која је од значаја за историју Србије и српског народа, а налази се ван територије Републике Србије;
- 7) доноси план и програм стручног усавршавања радника у архивима;
- 8) доноси средњорочни и дугорочни програм развоја архивске делатности у Републици Србији у складу са законом;
- 9) утврђује методологију за стручни надзор, који обављају матични архиви;

10) утврђује и нормира послове које обављају запослени на стручним архивским пословима;

11) разматра извештаје матичних архива о стручном надзору на територији Републике Србије и налаже одговарајуће мере;

12) доноси стручна упутства за архиве у Републици Србији.

Послови из става 1. тач. 1), 2), 9) и 12) овог члана обављају се као поверени послови.

Акт из става 1. тачка 9) овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Архивски савет

Члан 58.

Државни архив Србије образује Архивски савет као стручно саветодавно тело, ради обезбеђивања сталне стручне подршке у очувању и развоју архивске делатности.

Члан 59.

Архивски савет има девет чланова које бира директор Државног архива Србије.

Чланови Архивског савета бирају се из реда угледних и афирмисаних стручњака у архивској делатности на период од пет година.

Члан 60.

Архивски савет:

- 1) предлаже стручна упутства за архиве у Републици Србији;
- 2) разматра међународне прописе, стандарде и препоруке из области архивске и информационе делатности и предлаже њихову примену;
- 3) предлаже план и програм стручног усавршавања запослених у архивима;
- 4) предлаже утврђивање и нормирање послова које обављају запослени на стручним архивским пословима;
- 5) даје предлоге и смернице у остваривању културне и образовне функције архива.

Члан 61.

Архивски савет доноси пословник.

Архивски савет доноси одлуке већином гласова од укупног броја чланова Архивског савета.

Рад Архивског савета је јаван.

Државни архив Србије пружа стручну и административно-техничку потпору Архивском савету.

4. СТРУЧНА АРХИВСКА ЗВАЊА

Услови за обављање стручних архивских послова

Члан 62.

У архивима стручне архивске послове обављају лица која имају одговарајуће образовање у складу са чланом 64. овог закона и положен стручни архивистички испит.

Лица која обављају стручне архивске послове у архивима до полагања стручног архивистичког испита имају статус приправника. Стручне архивске послове могу обављати лица са стеченим основним и вишим стручним звањима.

Полагање стручног испита

Члан 63.

Стручно оспособљавање за практични рад у архивима за запослене на стручним пословима с високим и вишим образовањем траје годину дана, а са средњим образовањем – девет месеци.

Стручно оспособљавање из става 1. овог члана обавља се у архивима.

Стручни испит полаже се у Државном архиву Србије пред Комисијом за полагање стручног испита у архивској делатности коју образује министар.

Стручни испит полаже се и у покрајинском архиву пред комисијом за полагање стручног испита у архивској делатности коју образује надлежни орган аутономне покрајине као поверени посао.

Трошкове полагања стручног испита сноси архив у коме је кандидат запослен.

Архив у свом финансијском плану планира средства за трошкове полагања стручног испита запослених из става 1. овог члана.

План и програм стручног оспособљавања запослених у архивима, програм стручног испита и начин његовог полагања прописује министар.

Запосленом из става 1. овог члана који у року од три године од стицања услова за полагање стручног испита не положи стручни испит престаје радни однос у архиву даном истека тог рока.

Стручна звања

Члан 64.

Полагањем стручног испита стичу се основна стручна звања: архивски помоћник, техничар рестауратор папира, виши архивски помоћник, архивист и конзерватор папира.

Послове архивског помоћника и техничара рестауратора папира може да обавља лице са стеченим средњим образовањем у четворогодишњем трајању и положеним стручним испитом.

Послове вишег архивског помоћника може да обавља лице са стеченим високим образовањем на студијама првог степена у обиму од најмање 180 ЕСПБ бодова, односно са стеченим првим степеном високог образовања или стеченим вишим образовањем, по пропису који је уређивао високо образовање до 10. септембра 2005. године.

Послове архивисте и конзерватора папира може да обавља лице са стеченим високим образовањем на студијама другог степена, односно на

основним студијама у трајању од најмање четири године, по пропису који је уређивао високо образовање до 10. септембра 2005. године и положеним стручним испитом.

Виша стручна звања на стручним архивским пословима су: архивски помоћник прве врсте, виши техничар рестауратор папира, виши архивски помоћник прве врсте, виши архивист и архивски саветник, конзерватор папира саветник и она се стичу доделом.

Министар образује Комисију за доделу виших стручних звања у архивској делатности.

Ближе услове и начин стицања виших стручних звања прописује министар.

IV. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 65.

Новчаном казном у износу од 50.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице:

- 1) ако изврши повреду одредаба из члана 6. овог закона;
- 2) ако поступи супротно одредбама члана 9. овог закона;
- 3) ако архивску грађу не чува као целину – архивски фонд (члан 10. овог закона);
- 4) ако поступи супротно одредбама члана 11. овог закона;
- 5) ако не донесе акта предвиђена чланом 14. овог закона;
- 6) ако уништи документарни материјал без одобрења надлежног архива из члана 16. став 2. овог закона;
- 7) ако не преда сређену и пописану архивску грађу надлежном архиву (члан 17. став 1. овог закона);
- 8) уколико не изврши обавезе из члана 18. овог закона;
- 9) уколико поступи супротно одредбама члана 19. овог закона;
- 10) ако не изврши мере за отклањање недостатака које су уочене приликом вршења стручног надзора у наложеном року (члан 23. став 1. овог закона);

Новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана одговорно лице у правном лицу.

Члан 66.

Надлежни јавни архив има право активне легитимације у погледу остваривања мера заштите и коришћења културних добара и подношења захтева за покретање кривичног и прекршајног поступка.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 67.

Архиви основани до дана ступања на снагу овог закона дужни су да своју организацију и рад ускладе са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Оснивачи архива дужни су да обезбеде додатна средства и повећање броја запослених за извршење нових обавеза утврђених овим законом.

Република Србија преузеће оснивачка права над јавним архивима чији је оснивач аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, осим над Архивом Војводине и Историјским архивом Београда, када се стекну услови за преузимање обезбеђивањем средства у буџету Републике Србије.

Одлуку о преузимању оснивачких права из става 3. овог члана доноси Влада.

Оснивачка права из става 4. овог члана у име Републике Србије врши Влада.

Од дана преузимања оснивачких права над јавним архивима Влада ће у року од годину дана именовати органе јавних архива у складу са овим законом.

До именовања директора, управног и надзорног одбора јавних архива у складу са овим законом, досадашњи директор, управни и надзорни одбор настављају са радом.

На именовање органа јавних архива примењују се одредбе овог закона.

Директори јавних архива над којима је оснивачка права преузела Република Србија предузеће потребне мере ради уписа у судски регистар.

Јавни архиви ускладиће организацију, рад и опште акте са одредбама овог закона у року од годину дана од дана његовог ступања на снагу.

Организација, рад, општа акта и органи Војног архива ускладиће се са одредбама овог закона и прописима који уређују област одбране и Војску Србије, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 68.

Послове из члана 12. овог закона служба Владе надлежна за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе и информационих система и инфраструктуре органа обавља до обезбеђивања услова и капацитета Државног архива за обављање ових послова.

Члан 69.

До обезбеђивања услова за електронско архивирање и дуготрајно и поуздано чување архивске грађе која је изворно настала у електронском облику, опреме, стручног кадра и обуке запослених у архивима за вршење е-архивирања, ти послови вршиће се према одредбама закона који се примењивао до почетка примене овог закона а најкасније до 1. октобра 2020. године.

Члан 70.

Архивску грађу која је до дана ступања на снагу овог закона утврђена за културно добро архиви су дужни да микрофилмују без одлагања а најкасније у року од 10 година од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 71.

Архивски радник који је до дана ступања на снагу овог закона засновао радни однос у архиву и има положен стручни испит може наставити са обављањем архивских послова и после ступања на снагу овог закона.

Запослени који на дан ступања на снагу овог закона обавља архивске послове за које нема одговарајуће образовање или положен стручни испит, може наставити са обављањем тих послова под условом да у року од две године од дана ступања на снагу овог закона стекне одговарајуће образовање, односно положи стручни испит.

Запослени са академским звањем доктора историјских наука немају обавезу полагања стручног испита.

Члан 72.

Правни субјекти који су до поступка приватизације били у друштвеној или државној својини, могу задржати архивску грађу и документарни материјал који су приватизацијом преузели заједно са правним лицем, а потребни су им у обављању њихове основне делатности – годину дана од дана ступања на снагу овог закона, након чега је предају надлежном архиву.

Правни субјекти из става 1. овог члана дужни су да са документарним материјалом из става 1. овог члана поступају према одредбама члана 9. овог закона.

Ако архив није у могућности да преузме архивску грађу из става 1. овог члана, правни субјект из става 1. овог члана дужан је да је чува до тренутка када предаја архиву буде била могућа.

Члан 73.

Подзаконски прописи за спровођење овог закона донеће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 74.

Даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о архивској грађи Савезне Републике Југославије („Службени лист СРЈ”, бр. 12/98 и 13/98–исправка).

Даном почетка примене овог закона престају да важе одредбе чл. 37, 38, 39, 40. и 41, члана 74. став 3, чл. 76, 81, 93, 97. и 131. Закона о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закон и 99/11 – др. закон), а одредбе члана 53. став 2, члана 56. став 3, чл. 57, 61, 68, 70, 79, 85, 86, 87, 94, 95. и члана 111. став 4. тог закона престају да важе у делу који се односи на архивску грађу и рад архива.

Члан 75.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењиваће се истеком годину дана од дана његовог ступања на снагу.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о архивској грађи и архивској делатности садржан је у одредбама члана 97. тачка 10. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује систем у области културе и заштите културних добара.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Република Србија је једна од ретких земаља у свету која нема закон којим је свеобухватно уређена заштита архивске грађе, као изузетно важног сегмента културног наслеђа, и организација и функционисање архивске делатности. Законом о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закони и 99/11- др. закон), као основним извором права за ову материју, уређује се заштита свих врста културних добара (споменици културе, просторне културно-историјске целине, археолошка налазишта и знаменита места – непокретна културна добра; уметничко-историјска дела, архивска грађа, филмска грађа и стара и ретка књига – покретна културна добра) што овај закон чини непрегледним и обимним а истовремено недовољно прецизним, посматрано са становишта оних који се старају о заштити одређене врсте културног добра.

Закон о културним добрима је усвојен 1994. године и осим термилошке застарелости, одредбе овог закона не уређују веома важна питања која се односе на: архивску грађу која изворно настаје у електронском облику, односно обавезе стваралаца и ималаца архивске грађе и документарног материјала у електронском облику; евиденцију стваралаца и ималаца архивске грађе (активних и престалих са радом); архивску грађу правних субјеката који су до поступка приватизације били у друштвеној или државној својини; специјалне и приватне архиве; матичност архива; стручна архивска звања и бројна друга питања. Уколико имамо у виду значај архивске грађе, не само за историју, науку и културу већ и за задовољавање потреба грађана који на основу података из архивске грађе остварују одређена права, неопходно је хитно уређивање ове материје у циљу очувања овог културног добра.

- Проблеми које закон треба да реши

С обзиром на то да већина архива у Републици Србији обавља своју делатност у веома тешким условима, са недовољним простором за смештај архивске грађе, недостатком стручног кадра, застарелом опремом и проблемима финансирања, доношењем Закона о архивској грађи и архивској делатности ће бити створене институционалне основе за обезбеђивање услова неопходних за обављање делатности заштите архивске грађе и равномеран развој архива. Највећи број архива због проблема у вези са недовољним финансирањем од стране локалних самоуправа није у могућности да на одговарајући начин обавља своју редовну делатност а при том је и број запослених у архивима, упркос повећању обима послова услед доношења бројних нових закона (Закон о рехабилитацији, Закон о враћању одузете имовине и обештећењу...), константно смањиван па су поједини архиви доведени на ивицу издрживости. Недостатак простора за пријем архивске грађе је међу водећим проблемима који директно утиче на пропадање грађе јер услови у којима се налази код стваралаца често нису одговарајући.

Осим тога, садашњи законски оквир је делимично застарео и не уређује бројна питања која су од значаја за рад архива. Законско уређивање обавеза стваралаца и ималаца архивске грађе и документарног материјала у електронском облику, евиденцију стваралаца и ималаца архивске грађе (активних и престалих са радом), архивском грађом код правних субјеката који су до поступка приватизације били у друштвеној или државној својини и бројна друга питања су потребна у циљу очувања и заштите велике количине веома значајне архивске грађе. Неопходно је уредити и стандардизацију у области информационих система са становишта захтева за управљање електронским документима који су од посебног значаја за науку и културу како би била осигурана њихова употребљивост. При том се мора имати у виду питање трајности медија за чување електронских докумената, различити формати докумената, опреме за стварање и управљање електронским записима те константна еволуција информационих технологија. У том смислу потребно је уредити поступке и процедуре које ће омогућити очување ове врсте културног наслеђа у свим облицима у којима настаје и превазилажење наведених изазова.

- Циљеви који се доношењем закона постижу

1. Стварање законског оквира који ће обезбедити потпуну заштиту и очување архивске грађе, без обзира на облик у којем настаје и где се налази један је од основних циљева који ће се постићи доношењем овог закона. Уређивање ове материје законом ће утицати и на развој свести о важности очувања архивске грађе за будуће генерације, односно свести да се најважнији документи морају заштитити од уништења јер архивски документ представља својеврсно материјално сведочанство о постојању, организацији и функционисању државе и друштва, из чега произилази и значај који ова врста докумената има за науку и културу, као и за грађане који на основу података из архивске грађе остварују одређена права.

2. Утврђивање Архивског фонда Републике Србије, као дела националног и светског културног наслеђа, као и његова допуна документима који представљају део културног наслеђа Републике Србије а налазе се ван њене територије, као и документима и копијама докумената страних извора који се односе на историју Србије и српског народа.

3. Заокруживање правне регулативе која се односи на архивску грађу изворно насталу у електронском облику и то на начин који ће гарантовати њено „преживљавање” кроз време, односно очување података које она садржи.

4. Уређивање рокова доступности, услова и начина коришћења архивске грађе.

5. Побољшање услова за рад архива како би могли да: преузимају архивску грађу са подручја своје надлежности, регистратурски је среде и архивистички обраде, микрофилмују и дигитализују, оштећену грађу конзервирају и рестаурирају, односно како би могли да обављају своју делатност.

6. Јасно дефинисање обавеза оснивача архива.

7. Регулисање матичне функције архива.

8. Уређивање стручних звања у архивској струци.

9. Пооштравање казнене политике које ће допринети заштити и очувању архивске грађе.

- Разматране могућности да се проблем реши и без доношења прописа

У току анализе разматрано је неколико релевантних могућности:

1) status quo - недоношење Закона о архивској грађи и архивској делатности, односно немењање важећег Закона о културним добрима,

2) измене односно допуне Закона о културним добрима којим би се извршила корекција дела уочених проблема или

3) доношење новог закона који би у потпуности регулисао ову област.

Прва опција није одржива из разлога што више није могуће постојећим правним оквиром обезбедити потпуну заштиту и очување архивске грађе (нарочито архивске грађе која настаје у електронском облику).

Друга опција би подразумевала измене и допуне Закона о културним добрима у погледу низа питања које тај закон недовољно или уопште не регулише. Ово не би било добро решење имајући у виду обим потребних измена, односно допуна, као и чињеницу да Закон о културним добрима не уређује само заштиту архивске грађе него и заштиту других врста културних добара, те је из наведених разлога целисходније доношење новог закона који би у потпуности регулисао област заштите архивске грађе и организацију и функционисање архивске делатности.

- Зашто је доношење закона најбољи начин за решавање проблема

Доношење закона је неопходно и једино могуће решење за свеобухватно регулисање система заштите архивске грађе и организацију и функционисање архивске делатности ако имамо у виду да се не могу на други начин решити актуелни проблеми са којима се свакодневно суочавају архиви у обављању делатности.

Имајући у виду значај архивске грађе и њене специфичности у односу на друге врсте културних добара, неопходно је сва питања у вези њеног настанка, чувања и заштите уредити посебним законом, којим ће истовремено бити регулисана и права и обавезе свих стваралаца и ималаца архивске грађе, као и установа којима је основна делатност њена заштита.

III. ОСНОВНИ ПРАВНИ ИНСТИТУТИ И ПОЈЕДИНАЧНА РЕШЕЊА

ОСНОВНИМ ОДРЕДБАМА (чл. 1 – 8) дефинисани су: предмет закона; термини и дефиниције; архивска грађа; забрана уништења и оштећења и чување архивске грађе; Архивски фонд Републике Србије и Тело за координацију рада архива Републике Србије.

Овим законом уређује се систем заштите архивске грађе и документарног материјала, услови и начин коришћења архивске грађе, организација, надлежност и делатност архива у Републици Србији (члан 1).

Чланом 2. Предлога закона о архивској грађи и архивској делатности (у даљем тексту: Предлог закона) су за потребе овог закона, утврђени термини и дефиниције, односно значење појмова употребљених у закону.

У члану 4. је архивска грађа одређена као културно добро од општег интереса за Републику Србију које, као такво, ужива посебну заштиту утврђену законом а такође је предвиђено да је и делатност заштите архивске грађе од општег интереса за Републику Србију. Веома важне одредбе овог члана су и оне којима се предвиђа да се средства за заштиту и чување архивске грађе у својини Републике Србије обезбеђују у буџету Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. С обзиром да архиви обављају заштиту архивске грађе на територији јединица локалне самоуправе чланом 5. предвиђено је да су јединице локалне самоуправе на чијим територијама јавни архив обавља послове заштите архивске грађе у складу са решењем из члана 52. став 2. овог закона, дужне да заједнички обезбеде простор за рад, односно обављање делатности архива и смештајни простор за архивску грађу.

Одредбе члана 6. имају за циљ да обезбеде очување архивске грађе и документарног материјала који се трајно чува. Архивска грађа се чува трајно у облику у којем је настала. С тим у вези је и одредба која предвиђа забрану уништења или оштећења архивске грађе и документарног материјала који се трајно чува из којег није извршено одабирање архивске грађе без обзира да ли је микрофилмован или дигитализован.

Одредбама члана 7. Предлога закона по први пут је дефинисан Архивски фонд Републике Србије, који је под заштитом Републике Србије, као и мере за његову допуну.

Предложеном одредбом члана 8. Предлога закона предвиђа се образовање Тела за координацију рада архива Републике Србије које је замишљено као тело које треба да помогне функционисању архива у Републици Србији, односно у решавању практичних проблема.

АРХИВСКА ГРАЂА И ДОКУМЕНТАРНИ МАТЕРИЈАЛ (чл. 9 - 44) је најобимнији део Предлога закона који обухвата одредбе којима се уређују: обавезе ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала; надлежност и обавезе архива; доступност и коришћење архивске грађе у архивима.

1. Обавезе ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала (чл. 9 - 21)

Одредбама предложеног члана 9. Предлога закона су утврђене обавезе стваралаца и ималаца архивске грађе и документарног материјала. Предложеним чланом 10. Предлога закона уређује се недељивост архивског фонда, односно предвиђена је обавеза ствараоца и ималоца архивске грађе и документарног материјала да архивску грађу чувају као целину-архивски фонд.

Обавезе ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала у електронском облику су по први пут уређене законом који уређује архивску грађу и важне су нарочито због значаја очувања архивске грађе у електронском облику. Предложеним чл. 11 - 12. Предлога закона уређене су обавезе ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала у електронском облику, али и успостављање и вођење електронског архива у Државном центру за чување и управљање подацима.

Чланом 13. Предлога закона је предвиђено ограничење у погледу поступања са архивском грађом у електронском облику која је настала радом државних органа и организација, органа територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе, установа, и ималаца јавних овлашћења, која се може, пре предаје, привремено дати на чување само државном органу, организацији и пружаоцу услуге квалификованог електронског чувања.

У члану 14. Предлога закона су предвиђена општа акта о управљању документима које доносе ствараоци и имаоци архивске грађе и документарног материјала. Поред обавезе доношења општег акта о евидентирању, класификовању, архивирању и чувању архивске грађе и документарног материјала (тачка 1) и листе категорија архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања (тачка 2) која практично представља попис категорија докумената где је за сваку категорију одређен рок чувања, овим чланом је предвиђена и обавеза доношења општег акта о евидентирању, заштити и коришћењу електронских докумената (тачка 3) јер се поступање са њима разликује од поступања са документима који су изворно настали у папиру. Истим чланом се предвиђа надлежност јавних архива да дају сагласност на листе категорија стваралаца у њиховој надлежности јер се на основу листи категорија практично одређује шта ће у Републици Србији бити трајно сачувано од докумената а шта ће бити уништено, што је изузетно важно питање.

Члан 15. Предлога закона односи се на подзаконска акта о управљању документима у државним и другим органима с тим што су препознате специфичности у оквиру послова правосуђа, здравства, просвете и спољних послова због бројних специфичних аката, евиденција и других докумената која настају у њиховом обављању због чега се посебно предвиђа надлежност одговарајућих министарстава да донесу општа акта и посебне листе категорија са роковима чувања само за те послове. Одредбама члана 16. Предлога закона се уређује одабирање архивске грађе и уништавање документарног материјала коме је истекао рок чувања, као и надлежност јавних архива који дају одобрење за његово уништење.

Члан 17. садржи изузетно важне одредбе које се односе на предају архивске грађе надлежном јавном архиву. Основно правило је да се сређена и пописана архивска грађа предаје на чување надлежном јавном архиву по истеку 30 година од дана њеног настанка с тим што надлежни јавни архив може одлучити да се у појединим случајевима продужи наведени рок, односно наведени рок се може скратити споразумом између надлежног јавног архива и ствараоца, односно имаоца архивске грађе. Због специфичности послова које обавља, предвиђено је да се орган управе надлежан за унутрашње послове стара о чувању архивске грађе настале у његовом раду у за то посебно образованом архивском одељењу, а може је под условима које сам одреди предати у целини надлежном јавном архиву.

Обавезе приликом предаје архивске грађе уређене су одредбама предложеног члана 18. Предлога закона. Овде је важно нагласити да се посебно предвиђа дужност ствараоца и имаоца архивске грађе у електронском облику која због својих специфичности, приликом предаје мора бити употребљива.

Имајући у виду потребу да се сачува велика количина архивске грађе која је настала у оквиру делатности субјеката који су престали са радом, овај закон регулише и предају архивске грађе и документарног материјала, насталих у раду стваралаца и ималаца који су престали са радом (члан 19).

Неиспуњење обавезе предаје архивске грађе уређује се предложеним чланом 20. Предлога закона а чланом 21. Предлога закона су уређене обавезе стваралаца и ималаца у вези са предузимањем мера заштите у случају ризика од катастрофа и ванредних ситуација.

2. Надлежност и обавезе архива (чл. 22 - 37)

Чланом 22. Предлога закона уређене су надлежности јавних архива а чланом 23. се детаљно уређује начин обављања стручног надзора над евидентирањем, класификовањем, одабирањем, архивирањем, чувањем, стручним одржавањем и заштитом архивске грађе, односно над њеним одабирањем из документарног материјала, који се налази код ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала. Овим чланом се уређује поступање овлашћеног лица у вршењу послова стручног надзора, доношење одговарајућих аката у вршењу тог надзора, контрола спровођења наложених мера и надлежност јавних архива за подношење кривичне пријаве или захтева за покретање прекршајног поступка.

Предлог закона садржи у члану 24. Предлога закона и упућујуће одредбе (које се односе на категоризацију архивске грађе) на закон којим се уређује заштита културних добара јер је поступак категоризације свих врста културних добара па и архивске грађе материја тог закона. Одредбама члана 25. Предлога закона се уређује надлежност за вођење регистара архивске грађе и Централног регистра, упис података у регистре и друга питања од значаја за њихово вођење.

Чланом 26. Предлога закона уређује се израда информативних средстава о архивској грађи у архивима а чланом 27. Предлога закона

предвиђају евиденције које је сваки архив дужан да води. Ревизија фондова и збирки које се налазе у архивима уређена је чланом 28. Предлога закона. Мере заштите архивске грађе дефинисане су чланом 29. Предлога закона.

Превентивна заштита као скуп мера и поступака којима се успорава природно пропадање архивске грађе је изузетно важна и то не само у архивима, него и код стваралаца и ималаца архивске грађе и она је уређена чланом 30. Предлога закона.

Члан 31. Предлога закона уређује микрофилмовање и дигитализацију архивске грађе. Конзервација и рестаурација архивске грађе уређене су чланом 32. Предлога закона.

Имајућу у виду значај архивске грађе која се налази у архивима, предвиђена је и обавеза архива да изради план заштите и спасавања архивске грађе у ванредним ситуацијама, са посебним мерама за архивску грађу од изузетног значаја у складу са посебним прописима (члан 33).

С обзиром да постоји и архивска грађа страног порекла која се налази у иностранству а која је од значаја за историју српског народа и Србије, предвиђена је надлежност јавних и специјалних архива да врше њено истраживање и копирање (члан 34), као и културно-образовна делатност архива у иностранству (члан 35).

Предлогом закона се уређује и обавеза архива да се стара о стручном усавршавању запослених (члан 36) а издавање часописа и архивска библиотека чланом 37. Предлога закона.

3. Коришћење архивске грађе у архивима (чл. 38 - 44)

Општи рок доступности архивске грађе је 30 година од дана њеног настанка с тим што су предвиђени и случајеви када је грађа доступна за коришћење и пре истека тог рока (члан 38) као и посебни рокови доступности за одређене категорије архивске грађе (члан 39). При том је истим чланом предвиђено да се доступност и коришћење архивске грађе и досијеа лица насталих у раду служби безбедности уређују посебним законом.

Чланом 40. Предлога закона је предвиђено давање одобрења за коришћење архивске грађе као и право жалбе. Основни принцип, када је у питању доступност и коришћење архивске грађе у архивима је садржан у одредби става 1. члана 41. којом је утврђено да сви имају право да под једнаким условима користе архивску грађу која се чува у архивима. Када постоје копије архивске грађе (микрофилмске или дигиталне) оригинали се не дају на коришћење да би се спречило и успорило њихово пропадање услед коришћења, с тим што је предвиђен и изузетак од овог правила (ако то захтева научни метод рада). Архиви дају архивску грађу на коришћење али немају обавезу да истражују архивску грађу коју поседују за потребе корисника. На захтев корисника јавни архив издаје уверења, оверене копије и преписе докумената чије оригинале чува и који имају доказну снагу јавне исправе у складу са Законом о општем управном поступку (члан 42). Ограничења у погледу коришћења архивске грађе су уређена чланом 43. Предлога закона а посебно су уређене и могућности коришћења архивске грађе ван архива, односно њено привремено изношење из земље на основу решења Министарства о привременом изношењу архивске грађе у иностранство (члан 44).

ОРГАНИЗАЦИЈА АРХИВСКЕ ДЕЛАТНОСТИ (чл. 45 - 64) је део закона који садржи одредбе о оснивању архива и њиховим органима, врстама архива, матичности, Државном архиву Србије, Архивском савету, стручним архивским звањима.

1. Оснивање и органи архива (чл. 45 - 49)

Архиви се могу основати као: јавни, специјални и приватни. Јавне архиве оснива, односно оснивачка права врши Република Србија, осим Архива Војводине и Историјског архива Београда чији су оснивачи Аутономна покрајина Војводина, односно Град Београд, док оснивач приватног архива може бити правно и физичко лице. Оснивач специјалног архива се утврђује посебним законом јер се специјални архиви и оснивају посебним законима (чл. 45 - 46).

Дужности оснивача су прецизно дефинисане чланом 47. Предлога закона, као и неопходни услови да би архив могао да почне са радом (члан 48) који се односе на простор за рад и смештај архивске грађе, објекте и одговарајућу опрему, минимални број запослених на стручним архивистичким пословима и финансирање рада архива и редовне делатности. Ближе услове прописује министар јер су у сваком конкретном случају они у вези са количином архивске грађе, надлежношћу архива и другим критеријумима на основу којих се услови могу разликовати за различите архиве.

Органи архива као установа културе одређени су Законом о култури: директор, Управни одбор и Надзорни одбор па их сходно томе предвиђа и овај закон (члан 49) и упућује да се именовање директора архива, именовање вршиоца дужности директора архива, надлежности, престанак дужности и друго, утврђује на начин и по поступку прописаним одредбама закона којим се уређује област културе.

2. Архиви (чл. 50 - 55)

Јавни архиви су набројани у члану 50. Предлога закона (Државни архив Србије, Архив Југославије, Војни архив, покрајински архиви, међуопштински архиви и архиви јединица локалне самоуправе). Одредбе којима се уређује надлежност и оснивање специјалних архива садржи члан 51. Предлога закона.

Јавни архиви, осим Војног архива, чине мрежу архива Републике Србије, а њихову територијалну надлежност утврђује министар решењем (члан 52) које се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”, односно у „Службеном листу АП Војводине”.

Архивски информациони систем је уређен чланом 53. Предлога закона и управљање заједничком информационо-комуникационом инфраструктуром за потребе стварања, примања, евидентирања, архивирања, чувања и коришћења електронских и свих других облика и врста докумената, у неограниченом временском периоду. Начин вођења и садржај архивског информационог система уређује се посебним законом.

Одредбама о надзору (члан 54) предвиђено је да надзор над радом архива врши Министарство, односно надлежни органи аутономних покрајина, као поверен посао. Надзор над радом архива за потребе одбране и Војске Србије врши министарство надлежно за послове одбране.

Надзор над стручним радом јавних архива у Републици Србији, осим над Архивом Југославије и Војним архивом, обављају матични архиви као поверени посао. Надзор над стручним радом Архива Војводине и Архива Косова и Метохије обавља Државни архив Србије, као и надзор над стручним радом специјалних и приватних архива у Републици Србији (члан 55).

3. Матичност архива (чл. 56 - 61)

Овим законом се уводи и појам матичности, односно утврђују се матични архиви (Државни архив Србије, Архив Војводине, Архив Косова и Метохије). Матични архив, поред послова које обављају сви архиви, обавља и друге послове утврђене чланом 56. овог закона.

Обавезе Државног архива Србије дефинисане су чланом 57. Предлога закона. За обављање појединих послова, односно нових надлежности који се уводе овим законом, неопходно је оснивање посебних организационих јединица у Државном архиву Србије (Одељење за архивску грађу у електронском облику и Матична служба).

Чланом 58. Предлога закона предвиђено је и образовање Архивског савета као стручног саветодавног тела Државног архива Србије које има девет чланова (члан 59) који се бирају се из реда угледних и афирмисаних стручњака у архивској делатности.

Надлежност Архивског савета и рад овог тела прецизирани су чл. 60. и 61. Предлога закона.

4. Стручна архивска звања (чл. 62 – 64)

Предложене одредбе чл. 62 - 64 уређују услове за обављање стручних архивских послова, полагање стручног испита и стручна звања.

Услов за обављање стручних архивских послова је одговарајуће образовање и положен стручни архивистички испит (члан 62). Члан 63. уређује полагање стручног испита којим се стичу се основна стручна звања: архивски помоћник, техничар рестауратор папира, виши архивски помоћник, архивист и конзерватор папира (члан 64) у зависности од образовања док се виша стручна звања (архивски помоћник прве врсте, виши техничар рестауратор папира, виши архивски помоћник прве врсте, виши архивист и архивски саветник, конзерватор папира саветник) стичу доделом. За доделу виших стручних звања надлежна је Комисија коју образује министар, а он прописује и услове и поступак за стицање виших стручних звања.

КАЗНЕНИМ ОДРЕДБАМА (чл. 65 - 66) предвиђене су казне за прекршаје. Надлежни јавни архив има право активне легитимације у погледу остваривања мера заштите и коришћења културних добара и подношења захтева за покретање кривичног и прекршајног поступка.

ПРЕЛАЗНИМ И ЗАВРШНИМ ОДРЕДБАМА (чл. 67 - 75) предвиђен је рок од годину дана од дана ступања на снагу овог закона да архиви ускладе своју организацију и рад са одредбама овог закона (члан 67).

Предвиђено је и да ће се организација, рад, општа акта и органи Војног архива ускладити са одредбама овог закона и прописима који уређују област одбране и Војску Србије, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Прелазним и завршним одредбама је предвиђено да Република Србија преузима оснивачка права над јавним архивима чији је оснивач аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, осим над Архивом Војводине и Историјским архивом Београда, када се стекну услови за преузимање обезбеђивањем средстава у буџету Републике Србије.

Већина архива је од преласка на финансирање од стране локалних самоуправа доведена у веома тежак положај. Имајући у виду значај докумената, односно архивске грађе која је често последња брана фалсификовању историје, брисању националног идентитета и памћења, потирању трагова о постојању државе, нестајању доказа о границама, начину живота и вредностима које су постојале у једном друштву, архиви који се налазе у тешком положају прелазе у надлежност Републике Србије.

Веома важна одредба овог члана је и одредба која предвиђа да су оснивачи архива дужни да обезбеде додатна средства и повећање броја запослених за извршење нових обавеза утврђених овим законом јер су се често у прошлости архиви суочавали са проблемом наметања нових обавеза бројним законима без одговарајућег повећања броја запослених и јачања других капацитета, напротив, у архивима је последњих деценија дошло до драстичног смањења броја запослених.

Чланом 68. предвиђено је да служба Владе надлежна за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе и информационих система и инфраструктуре органа (до обезбеђивања услова и

капацитета Државног архива за успостављање и вођење електронског архива у Државном центру за чување и управљање подацима) обавља послове из члана 12. овог закона. До обезбеђивања услова за електронско архивирање и дуготрајно и поуздано чување, архивска грађа која је изворно настала у електронском облику вршиће се према одредбама закона који се примењивао до почетка примене овог закона а најкасније до 1. октобра 2020. године (члан 69).

Микрофилмовање архивске грађе архиви су дужни да обаве без одлагања а најкасније у року од 10 година од дана ступања на снагу овог закона у циљу заштите (члан 70).

Члан 71. Предлога закона садржи прелазне одредбе које се односе обавезу полагања стручног испита.

Одредбе члана 72. Предлога закона односе се на обавезе правних субјеката који су до поступка приватизације били у друштвеној или државној својини које имају за циљ очување велике количине архивске грађе која је у пракси често изложена пропадању док се налази код ималаца.

Подзаконски прописи за спровођење овог закона донеће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона (члан 73). Одредбама чл. 74. и 75. предвиђен је престанак важности одређених закона, односно појединих законских одредаба, као и ступање на снагу и примена овог закона.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење Закона о архивској грађи и архивској делатности није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије за 2019. годину, јер је овим законом предвиђена његова одложена примена, годину дана од дана ступања на снагу, тако да се очекује да ће се са применом Закона почети 2020. године. У складу са тим, у буџету Републике Србије за 2020. и 2021. годину средства ће бити планирана према реалним параметрима.

У архивској делатности у Србији постоји искуство са два испробана модела финансирања делатности: финансирање архива од стране Републике Србије и финансирање архива од стране локалних самоуправа (од 2002. године). Други модел се показао као веома лош, с обзиром да је већину архива довео на ивицу одрживости и угрозио очување архивске грађе, као добра од општег интереса. Имајући у виду да је заштита архивске грађе општи интерес, допуштање даљег пропадања већине архива, а самим тим и архивске грађе, имаће далекосежне штетне последице како за културу, односно очување културног наслеђа, тако и за грађане у остваривању својих права (из радних односа, имовинских права, личних права, породично-правних односа и др.) услед немогућности обезбеђивања доказа садржаних у архивској грађи. Предложени концепт финансирања у Предлогу закона представља основни циљ његовог доношења па би опредељивање за постојећи модел финансирања од стране локалних самоуправа било нецелисходно и нелогично с обзиром на све негативне импликације које је показао у досадашњој пракси. Остајање при важећем решењу у погледу оснивачких права и извора финансирања јавних архива имало би за последицу недовољно и неуједначено финансирање које би нужно довело до даљег урушавања архивске делатности и немогућности заштите архивске грађе, али и немогућности обављања нових надлежности архива утврђених Предлогом закона.

Из наведених разлога је решење да оснивачка права над јавним архивима чији је оснивач аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, изузев над Архивом Војводине и Историјским архивом Београда, преузме Република Србија када се стекну услови за преузимање обезбеђивањем средства у буџету Републике Србије како је предвиђено у члану 67. Предлога

закона нужно, с обзиром на то да ће се на овај начин обезбедити остваривање општег интереса кроз обављање делатности архива на јединствен начин.

Предвиђене су нове обавезе садржане у одредбама Предлога закона: мере за допуну Архивског фонда Републике Србије (члан 7); контрола употребљивости садржаја електронске архивске грађе приликом предаје архиву (члан 18); контрола извршења мера заштите архивске грађе и документарног материјала у случају ванредних ситуација (члан 21); обављање послова изградње и развоја информационог система архива (члан 22); обављање нових послова у оквиру стручног надзора (члан 23); вођење нових врста евиденција које је архив дужан да води (члан 27); обављање сигурносних и заштитна снимања архивске грађе које врши архив; дигитализација архивске грађе у циљу давања дигиталних копија на коришћење уместо оригинала, као и њихово коришћење у оквиру информационог система, ради лакшег претраживања и објављивања (члан 31); израђивања планова заштите и спасавања архивске грађе у ванредним ситуацијама (члан 33); врши истраживање и копирање архивске грађе страног порекла у иностранству (члан 34); повезивање архива у јединствени информациони систем (члан 53), надзор над стручним радом специјалних и приватних архива (члан 55), послови матичних архива (члан 56), нове надлежности Државног архива Србије (члан 57), микрофилмовање архивске грађе (члан 70) и др. У том смислу неопходна су додатна средства за повећање броја запослених у архивима, као и за набавку додатне опреме и финансирање појединих послова за чије су извршење законом утврђени рокови (нпр. микрофилмовање). О озбиљности проблема недостатка кадра у архивима најбоље сведочи податак да је у архивима у Републици Србији тренутно запослено само 687 лица од којих на стручним пословима у архивској делатности ради само 523 запослених. Већина архива у Републици Србији обавља своју делатност у веома тешким условима, са неодговарајућим простором за смештај архивске грађе, са недостатком стручног кадра, застарелом опремом и проблемима финансирања. С обзиром да је већина архива од преласка на финансирање од стране локалних самоуправа (од 2003. године) доведена у изузетно тежак положај, имајући у виду значај архивске грађе, Предлогом закона је предвиђено да Република Србија преузме оснивачка права над јавним архивима чији је оснивач аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, осим над Архивом Војводине и Историјским архивом Београда, (члан 67) услед чега је потребно предвидети додатна средства у буџету Републике Србије за финансирање делатности свих јавних архива.

Утврђивање стручне оспособљености које се врши полагањем стручног испита је већ постојеће решење предвиђено важећим Законом о културним добрима те Комисија за полагање стручног испита у архивској делатности није ново тело које би се образовало на основу будућег закона. Важећим Законом о културним добрима је предвиђено да (члан 66) послове у оквиру делатности заштите културних добара могу обављати лица с одговарајућом стручном спремом и положеним стручним испитом. Комисија за полагање стручног испита у архивској делатности и Комисија за доделу виших стручних звања у архивској делатности су неопходне с обзиром да послове у оквиру делатности заштите културних добара могу обављати само лица с одговарајућом стручном спремом и положеним стручним испитом. Те комисије не обављају текуће послове из делокруга рада корисника буџетских средстава. Без наведених комисија неће постојати стручни кадар без којих обављање послова у архивској делатности није могуће. Ове комисије не производе финансијске ефекте.

Тело за координацију рада архива Републике Србије (члан 8. Предлога закона) је тело надлежно за сарадњу и координацију рада органа државе управе и Државног архива Србије, јавних и специјалних архива са веома значајном улогом у ситуацијама када је неопходна хитна реакција у погледу

заштите архивске грађе (на пример у случају елементарних непогода, и др.) и свим другим ситуацијама када се може претпоставити да архиви самостално не би могли да реше проблеме који би имали за последицу оштећење или уништење архивске грађе, чија се надлежност не може преклапати са органом управљања архива имајући у виду да је реч о међуресорном телу које нема управљачке надлежности. Ово тело не производи финансијске ефекте.

Када је у питању формирање Архивског савета (члан 58), имајући у виду значај архивске грађе за државу и њене грађане али и бројне нове улоге које ће архиви преузети, као што је нпр. пријем и заштита архивске грађе у електронском облику и веома одговорни послови за које је неопходно доношење бројних стручних упутстава, неопходно је да се обезбеди јединствен начин рада кроз стручна упутства, примену међународних прописа и стандарда због чега је неопходно формирање оваквог тела од најугледнијих стручњака у архивској делатности. Од рада овог тела ће у великој мери зависити и практична примена закона. Ово тело не производи финансијске ефекте.

Додатна средства за спровођење овог закона у 2020. години неопходно је обезбедити у буџету Републике Србије за финансирање текућих расхода и издатака и остваривање програма 28 јавних архива (Историјски архив Бела Црква; Историјски архив Ваљево; Историјски архив „31. јануар” Врање; Историјски архив „Тимочке крајине” Зајечар; Историјски архив Зрењанин; Историјски архив „Средње поморавље” Јагодина; Историјски архив Кикинда; Историјски архив „Шумадије” Крагујевац; Историјски архив Краљева; Историјски архив Крушевац; Историјски архив Лесковац; Историјски архив „Крајине, Кључа и Пореча” Неготин; Историјски архив Ниш; Историјски архив „Рас” Нови Пазар; Историјски архив Нови Сад; Историјски архив Панчево; Историјски архив Пирот; Историјски архив Пожаревац; Историјски архив „Топлице” Прокупље; Историјски архив Сента; Историјски архив Смедерево; Историјски архив Смедеревска Паланка; Историјски архив Сомбор; Историјски архив „Срем” Сремска Митровица; Историјски архив Суботица; Историјски архив Ужице; Међуопштински историјски архив; Међуопштински историјски архив Шабац) над којима оснивачка права преузима Република Србија по основу овог закона (722.700.000 динара); додатна средства и повећање броја запослених у архивима за извршење нових обавеза утврђених овим законом; обављање послова у оквиру напред наведених нових надлежности утврђених овим законом.

Додатна средства за спровођење овог закона у 2021. години неопходно је обезбедити у буџету Републике Србије за финансирање текућих расхода и издатака и остваривање програма јавних архива над којима оснивачка права преузима Република Србија по основу овог закона; додатна средства и повећање броја запослених у архивима за извршење нових обавеза утврђених овим законом; обављање послова у оквиру напред наведених нових надлежности утврђених овим законом.

Нове обавезе су предвиђене и члановима који се односе на надзор над ствараоцима архивске грађе и у електронском облику (члан 23) у погледу извршавања њихових обавеза (члан 9), контролу употребљивости садржаја архивске грађе у електронском облику приликом њене предаје надлежном јавном архиву (члан 18), чување архивске грађе у електронском облику (члан 22) и др.

За успостављање и вођење електронског архива у Државном центру за чување и управљање подацима средства ће бити обезбеђена из средстава зајма Међународне банке за обнову и развој, у 2020. години. Наиме, део активности неопходних за имплементацију Предлога закона финансираће се из средстава зајма Међународне банке за обнову и развој и то 91%, а осталих 9% према опредељеним средствима Буџета на разделу 3 - Влада, Глава 3.24 -

Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, Програм 0614 – Информационе технологије и електронска управа, функција 140 – Основно истраживање, у оквиру Пројекта – Унапређење услуга електронске управе.

Буџетска средства за те намене планираће се у складу са билансним могућностима и оквиру лимита расхода и издатака који се за све буџетске кориснике утврђују од стране Министарства финансија у процесу припреме и доношења закона о буџету. При томе је потребно имати у виду члан 48. став 5. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – исправка, 108/13, 142/14, 68/15 – др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18 и 31/19) којим је прописано да ће се, у случају када се током године донесу закони и други прописи на основу којих настају нове обавезе за буџет, средства осигурати у буџету за следећу буџетску годину у складу са пројекцијама и могућностима.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. Проблеми које закон треба да реши

Архиви су установе чија је делатност регулисана Законом о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11–др.закони и 99/11–др.закон). На територији Републике Србије ради 38 архива. Министарство културе и информисања има оснивачка права над 2 архива, а стара се и о условима за рад 6 архива са територије Косова и Метохије. Централна архивска установа је Архив Србије. Територијална надлежност архива регулисана је Решењем о утврђивању територије архива („Службени гласник РС”, број 7/96).

Архиви су установе заштите које имају и управна овлашћења, односно врше стручни надзор над поступањем са архивском грађом код њених стваралаца и издају уверења о чињеницама садржаним у архивској грађи. Мрежа архива је неравномерно развијена и неуједначена, надлежност архива је у распону од само једне до чак десет општина. До великих промена у начину функционисања и условима за стручни рад локалних архива дошло је након њиховог преласка у надлежност општинских власти 2003. године. Условљени финансирањем локалних власти велики број архива ради у тешким условима. Иако им се надлежност простире у више јединица локалне самоуправе, терет финансирања рада архива претежно носе градови, односно општине у којима је седиште архива.

Већина архива више уопште нема расположиви простор у депоима за архивску грађу коју треба да преузме из регистратура. Услед тога, велика количина архивске грађе дуже се задржава у неадекватном простору изван архива, где је изложена ризику од уништења или оштећења и није доступна корисницима. Лоше је стање опремљености архивских депоа, од недостатка полица за смештај архивске грађе до апарата потребних за контролу услова у којима се грађа чува. Највећи број локалних архива функционише са малим бројем радника. За последњих десет година дошло је до смањења броја запослених у архивима, уз истовремено повећање обима послова. Архив Србије је централна установа заштите која води Централни регистар архивске грађе у који је досад уписано преко 20.000 архивских фондова и збирки.

С обзиром на то да већина архива у Републици Србији обавља своју делатност у веома тешким условима, са недовољним простором за смештај архивске грађе, недостатком стручног кадра, застарелом опремом и проблемима финансирања, доношењем закона о архивској грађи и архивској делатности ће бити створене институционалне основе за обезбеђивање услова неопходних за обављање делатности заштите архивске грађе и равномеран развој архива. Највећи број архива због проблема у вези са недовољним финансирањем од стране локалних самоуправа није у могућности да на одговарајући начин обавља своју редовну делатност а при том је и број запослених у архивима, упркос повећању обима послова услед доношења бројних нових закона (Закон о рехабилитацији, Закон о враћању одузете имовине и обештећењу...), константно смањиван па су поједини архиви доведени на ивицу издрживости. Недостатак простора за пријем архивске грађе је међу водећим проблемима који директно утиче на пропадање грађе јер услови у којима се налази код стваралаца често нису одговарајући.

Осим тога, садашњи законски оквир из 1994. године (Закон о културним добрима), је делимично застарео и не уређује бројна питања која су од значаја за рад архива. Законско уређивање обавеза стваралаца и ималаца архивске грађе и документарног материјала у електронском облику, поступање са архивском грађом код правних субјеката који су до поступка приватизације били

у друштвеној или државној својини и бројна друга питања су потребна у циљу очувања и заштите велике количине веома значајне архивске грађе. Неопходно је уредити и стандардизацију у области информационих система, односно утврдити обавезе за ствараоце и имаоце архивске грађе у електронском облику да спроводе процедуре и поступке везане за управљање документима, као и да користе информационе системе, који гарантују заштиту, аутентичност, веродостојност, целовитост и употребљивост електронских докумената. При том се мора имати у виду проблем ограничене трајности медија за чување електронских докумената, различити формати докумената, рапидно застаривање опреме за стварање и управљање електронским записима те константна еволуција информационих технологија. У том смислу потребно је уредити поступке и процедуре које ће омогућити очување ове врсте културног наслеђа у свим облицима у којима настаје и превазилажење наведених изазова.

2. Циљеви који се доношењем закона постижу

1. Стварање законског оквира који ће обезбедити потпуну заштиту и очување архивске грађе, без обзира на облик у којем настаје и где се налази један је од основних циљева који ће се постићи доношењем овог закона. Уређивање ове материје законом ће утицати и на развој свести о важности очувања архивске грађе за будуће генерације, односно свести да се најважнији документи морају заштитити од уништења јер архивски документ представља својеврсно материјално сведочанство о постојању, организацији и функционисању државе и друштва, из чега произилази и значај који ова врста докумената има за науку и културу, као и за грађане који на основу података из архивске грађе остварују одређена права.

2. Утврђивање Архивског фонда Републике Србије, као дела националног и светског културног наслеђа, као и његова допуна документима који представљају део културног наслеђа Републике Србије а налазе се ван њене територије, као и документима и копијама докумената страних извора који се односе на историју Србије и српског народа.

3. Заокруживање правне регулативе која се односи на архивску грађу изворно насталу у електронском облику и то на начин који ће гарантовати њено „преживљавање” кроз време, односно очување података које она садржи.

4. Уређивање рокова доступности, услова и начина коришћења архивске грађе.

5. Побољшање услова за рад архива како би могли да: преузимају архивску грађу са подручја своје надлежности, регистратурски је среде и архивистички обраде, микрофилмују и дигитализују, оштећену грађу конзервирају и рестаурирају, односно како би могли да обављају своју делатност.

6. Јасно дефинисање обавеза оснивача архива.

7. Регулисање матичне функције архива.

8. Уређивање стручних звања у архивској струци.

9. Поштравање казнене политике које ће допринети заштити и очувању архивске грађе.

Архив се може основати и почети са радом и обављати делатност ако су испуњени и посебни услови у погледу:

1) простора за рад и смештај архивске грађе, објеката и одговарајуће опреме;

2) минималног броја запослених на стручним архивистичким пословима;

3) финансирања рада архива и редовне делатности.

Министар надлежан за културу (у даљем тексту: министар) прописује ближе услове из става 1. члана 48. Предлога закона.

Министарство решењем утврђује испуњеност услова за почетак рада и обављање делатности архива утврђених овим законом, а за подручје аутономне покрајине, надлежни покрајински орган, као поверени посао, осим за архиве којима је оснивач Република Србија.

3. Разматране могућности да се проблем реши и без доношења прописа

У току анализе разматрано је неколико релевантних могућности:

1) status quo - недоношење Закона о архивској грађи и архивској делатности, односно немењање важећег Закона о културним добрима,

2) измене односно допуне Закона о културним добрима којим би се извршила корекција дела уочених проблема или

3) доношење новог закона који би у потпуности регулисао ову област.

Прва опција није одржива из разлога што више није могуће постојећим правним оквиром обезбедити потпуну заштиту и очување архивске грађе (нарочито архивске грађе која настаје у електронском облику).

Друга опција би подразумевала измене и допуне Закона о културним добрима у погледу низа питања које тај закон недовољно или уопште не регулише. Ово не би било добро решење имајући у виду обим потребних измена, односно допуна, као и чињеницу да Закон о културним добрима не уређује само заштиту архивске грађе него и заштиту других врста културних добара, те је из наведених разлога целисходније доношење новог закона који би у потпуности регулисао област заштите архивске грађе и организацију и функционисање архивске делатности.

4. Зашто је доношење закона најбољи начин за решавање проблема

Доношење закона је неопходно и једино могуће решење за свеобухватно регулисање система заштите архивске грађе и организацију и функционисање архивске делатности ако имамо у виду да се не могу на други начин решити актуелни проблеми са којима се свакодневно суочавају архиви у обављању делатности.

Имајући у виду значај архивске грађе и њене специфичности у односу на друге врсте културних добара, неопходно је сва питања у вези њеног настанка, чувања и заштите уредити посебним законом, којим ће истовремено бити регулисана и права и обавезе свих стваралаца и ималаца архивске грађе, као и установа којима је основна делатност њена заштита.

5. На кога ће и како ће највероватније утицати решења у закону

- На сва три нивоа власти у нашем систему (Република Србија, аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе), јер се предвиђа да Република Србија преузима оснивачка права над јавним архивима чији је оснивач аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, осим над Архивом Војводине и Историјским архивом Београда када се стекну услови за преузимање обезбеђивањем средства у буџету Републике Србије:

- 1) Историјски архив Бела Црква;
- 2) Историјски архив Ваљево;
- 3) Историјски архив „31. јануар” Врање;
- 4) Историјски архив „Тимочке крајине” Зајечар;
- 5) Историјски архив Зрењанин;
- 6) Историјски архив „Средње поморавље” Јагодина;
- 7) Историјски архив Кикинда;

- 8) Историјски архив „Шумадије” Крагујевац;
- 9) Историјски архив Краљева;
- 10) Историјски архив Крушевац;
- 11) Историјски архив Лесковац;
- 12) Историјски архив „Крајине, Кључа и Пореча” Неготин;
- 13) Историјски архив Ниш;
- 14) Историјски архив „Рас” Нови Пазар;
- 15) Историјски архив Нови Сад;
- 16) Историјски архив Панчево;
- 17) Историјски архив Пирот;
- 18) Историјски архив Пожаревац;
- 19) Историјски архив „Топлице” Прокупље;
- 20) Историјски архив Сента;
- 21) Историјски архив Смедерево;
- 22) Историјски архив Смедеревска Паланка;
- 23) Историјски архив Сомбор;
- 24) Историјски архив „Срем” Сремска Митровица;
- 25) Историјски архив Суботица;
- 26) Историјски архив Ужице;
- 27) Међуопштински историјски архив;
- 28) Међуопштински историјски архив Шабац.

- На све ствараоце и имаоце архивске грађе и документарног материјала, који ће применом овог закона на исти начин примењивати правила, процедуре и стандарде у управљању својом документацијом и тиме омогућити потпуну заштиту архивске грађе и документарног материјала која настаје њиховим радом;

- На архиве од којих се већина тренутно налази у веома тешком положају и обавља своју делатност у неодговарајућим условима и са мањком стручног кадра.

6. Какве трошкове ће примена закона створити грађанима и привреди (нарочито малим и средњим предузећима)

Примена закона неће створити нове трошкове грађанима и привреди када је у питању поступање са документима који изворно настају у папиру јер се обавезе које су предвиђене за ствараоце и имаоце архивске грађе и документарног материјала битно не разликују од обавеза које предвиђају постојећи прописи а које се односе на чување, класификацију, архивирање докумената, одабирање архивске грађе, излучивање безвредног регистратурског материјала, предају архивске грађе и др.

Међутим, имајући у виду да привреда у свом раду ствара и архивску грађу која изворно настаје у електронском облику, она ће морати да се чува у складу са одредбама овог закона и прописа којима се уређује поуздано електронско чување, како би се обезбедило њено очување. У том смислу привреда неће имати додатне трошкове осим оних које већ има на основу примене прописа који уређују поуздано електронско чување.

За спровођење Закона о архивској грађи и архивској делатности није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије за 2019. годину, јер је овим законом предвиђена његова одложена примена, годину дана од дана ступања на снагу, тако да се очекује да ће се са применом Закона почети 2020. године. У складу са тим, у буџету Републике Србије за 2020. и 2021. годину средства ће бити планирана према реалним параметрима.

У архивској делатности у Србији постоји искуство са два испробана модела финансирања делатности: финансирање архива од стране Републике

Србије и финансирање архива од стране локалних самоуправа (од 2002. године). Други модел се показао као веома лош, с обзиром да је већину архива довео на ивицу одрживости и угрозио очување архивске грађе, као добра од општег интереса. Имајући у виду да је заштита архивске грађе општи интерес, допуштање даљег пропадања већине архива, а самим тим и архивске грађе, имаће далекосежне штетне последице како за културу, односно очување културног наслеђа, тако и за грађане у остваривању својих права (из радних односа, имовинских права, личних права, породично-правних односа...) услед немогућности обезбеђивања доказа садржаних у архивској грађи. Предложени концепт финансирања у Предлогу закона представља основни циљ његовог доношења па би опредељивање за постојећи модел финансирања од стране локалних самоуправа било нецелисходно и нелогично с обзиром на све негативне импликације које је показао у досадашњој пракси. Остајање при важећем решењу у погледу оснивачких права и извора финансирања јавних архива имало би за последицу недовољно и неуједначено финансирање које би нужно довело до даљег урушавања архивске делатности и немогућности заштите архивске грађе, али и немогућности обављања нових надлежности архива утврђених Предлогом закона.

Из наведених разлога је решење да оснивачка права над јавним архивима чији је оснивач аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, изузев над Архивом Војводине и Историјским архивом Београда, преузме Република Србија када се стекну услови за преузимање обезбеђивањем средства у буџету Републике Србије како је предвиђено у члану 67. Предлога закона нужно, с обзиром на то да ће се на овај начин обезбедити остваривање општег интереса кроз обављање делатности архива на јединствен начин.

Предлогом закона су предвиђене нове обавезе садржане у одредбама Предлога закона: мере за допуну Архивског фонда Републике Србије (члан 7); контрола употребљивости садржаја електронске архивске грађе приликом предаје архиву (члан 18); контрола извршења мера заштите архивске грађе и документарног материјала у случају ванредних ситуација (члан 21); обављање послова изградње и развоја информационог система архива (члан 22); обављање нових послова у оквиру стручног надзора (члан 23); вођење нових врста евиденција које је архив дужан да води (члан 27); обављање сигурносних и заштитна снимања архивске грађе које врши архив; дигитализација архивске грађе у циљу давања дигиталних копија на коришћење уместо оригинала, као и њихово коришћење у оквиру информационог система, ради лакшег претраживања и објављивања (члан 31); израђивања планова заштите и спасавања архивске грађе у ванредним ситуацијама (члан 33); врши истраживање и копирање архивске грађе страног порекла у иностранству (члан 34); повезивање архива у јединствени информациони систем (члан 53), надзор над стручним радом специјалних и приватних архива (члан 55), послови матичних архива (члан 56), нове надлежности Државног архива Србије (члан 57), микрофилмовање архивске грађе (члан 70) и др. У том смислу неопходна су додатна средства за повећање броја запослених у архивима, као и за набавку додатне опреме и финансирање појединих послова за чије су извршење законом утврђени рокови (нпр. микрофилмовање). О озбиљности проблема недостатка кадра у архивима најбоље сведочи податак да је у архивима у Републици Србији тренутно запослено само 687 лица од којих на стручним пословима у архивској делатности ради само 523 запослених. Већина архива у Републици Србији обавља своју делатност у веома тешким условима, са неодговарајућим простором за смештај архивске грађе, са недостатком стручног кадра, застарелом опремом и проблемима финансирања. С обзиром да је већина архива од преласка на финансирање од стране локалних самоуправа (од 2003. године) доведена у изузетно тежак положај, имајући у виду значај архивске грађе, Предлогом закона је предвиђено да Република

Србија преузме оснивачка права над јавним архивима чији је оснивач аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, осим над Архивом Војводине и Историјским архивом Београда, (члан 67) услед чега је потребно предвидети додатна средства у буџету Републике Србије за финансирање делатности свих јавних архива.

Утврђивање стручне оспособљености које се врши полагањем стручног испита је већ постојеће решење предвиђено важећим Законом о културним добрима те Комисија за полагање стручног испита у архивској делатности није ново тело које би се образовало на основу будућег закона. Важећим Законом о културним добрима је предвиђено да (члан 66.) послове у оквиру делатности заштите културних добара могу обављати лица с одговарајућом стручном спремом и положеним стручним испитом. Комисија за полагање стручног испита у архивској делатности и Комисија за доделу виших стручних звања у архивској делатности су неопходне с обзиром да послове у оквиру делатности заштите културних добара могу обављати само лица с одговарајућом стручном спремом и положеним стручним испитом. Те комисије не обављају текуће послове из делокруга рада корисника буџетских средстава. Без наведених комисија неће постојати стручни кадар без којих обављање послова у архивској делатности није могуће. Ове комисије не производе финансијске ефекте.

Тело за координацију рада архива Републике Србије (члан 8. Предлога закона) је тело надлежно за сарадњу и координацију рада органа државе управе и Државног архива Србије, јавних и специјалних архива са веома значајном улогом у ситуацијама када је неопходна хитна реакција у погледу заштите архивске грађе (на пример у случају елементарних непогода, и др.) и свим другим ситуацијама када се може претпоставити да архиви самостално не би могли да реше проблеме који би имали за последицу оштећење или уништење архивске грађе, чија се надлежност не може преклапати са органом управљања архива имајући у виду да је реч о међуресорном телу које нема управљачке надлежности. Ово тело не производи финансијске ефекте.

Када је у питању формирање Архивског савета (у члану 58. Предлога), имајући у виду значај архивске грађе за државу и њене грађане али и бројне нове улоге које ће архиви преузети, као што је нпр. пријем и заштита архивске грађе у електронском облику и веома одговорни послови за које је неопходно доношење бројних стручних упутстава, неопходно је да се обезбеди јединствен начин рада кроз стручна упутства, примену међународних прописа и стандарда... због чега је неопходно формирање оваквог тела од најугледнијих стручњака у архивској делатности. Од рада овог тела ће у великој мери зависити и практична примена закона. Ово тело не производи финансијске ефекте.

Додатна средства за спровођење овог закона у 2020. години неопходно је обезбедити у буџету Републике Србије за финансирање текућих расхода и издатака и остваривање програма 28 јавних архива (Историјски архив Бела Црква; Историјски архив Ваљево; Историјски архив „31. јануар” Врање; Историјски архив „Тимочке крајине” Зајечар; Историјски архив Зрењанин; Историјски архив „Средње поморавље” Јагодина; Историјски архив Кикинда; Историјски архив „Шумадије” Крагујевац; Историјски архив Крањева; Историјски архив Крушевац; Историјски архив Лесковац; Историјски архив „Крајине, Кључа и Пореча” Неготин; Историјски архив Ниш; Историјски архив „Рас” Нови Пазар; Историјски архив Нови Сад; Историјски архив Панчево; Историјски архив Пирот; Историјски архив Пожаревац; Историјски архив „Топлице” Прокупље; Историјски архив Сента; Историјски архив Смедерево; Историјски архив Смедеревска Паланка; Историјски архив Сомбор; Историјски архив „Срем” Сремска Митровица; Историјски архив Суботица; Историјски архив Ужице; Међуопштински историјски архив; Међуопштински историјски

архив Шабац) над којима оснивачка права преузима Република Србија по основу овог закона (722.700.000 динара); додатна средства и повећање броја запослених у архивима за извршење нових обавеза утврђених овим законом; обављање послова у оквиру напред наведених нових надлежности утврђених овим законом.

Додатна средства за спровођење овог закона у 2021. години неопходно је обезбедити у буџету Републике Србије за финансирање текућих расхода и издатака и остваривање програма јавних архива над којима оснивачка права преузима Република Србија по основу овог закона; додатна средства и повећање броја запослених у архивима за извршење нових обавеза утврђених овим законом; обављање послова у оквиру напред наведених нових надлежности утврђених овим законом.

Нове обавезе су предвиђене и члановима који се односе на надзор над ствараоцима архивске грађе и у електронском облику (члан 23) у погледу извршавања њихових обавеза (члан 9), контролу употребљивости садржаја архивске грађе у електронском облику приликом њене предаје надлежном јавном архиву (члан 18), чување архивске грађе у електронском облику (члан 22) и др.

За успостављање и вођење електронског архива у Државном центру за чување и управљање подацима средства ће бити обезбеђена из средстава зајма Међународне банке за обнову и развој, у 2020. години. Наиме, део активности неопходних за имплементацију Предлога закона финансираће се из средстава зајма Међународне банке за обнову и развој и то 91%, а осталих 9% према опредељеним средствима Буџета на разделу 3 - Влада, Глава 3.24 - Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, Програм 0614 – Информационе технологије и електронска управа, функција 140 – Основно истраживање, у оквиру Пројекта – Унапређење услуга електронске управе.

Буџетска средства за те намене планираће се у складу са билансним могућностима и оквиру лимита расхода и издатака који се за све буџетске кориснике утврђују од стране Министарства финансија у процесу припреме и доношења закона о буџету. При томе је потребно имати у виду члан 48. став 5. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – исправка, 108/13, 142/14, 68/15 - др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18 и 31/19) којим је прописано да ће се, у случају када се током године донесу закони и други прописи на основу којих настају нове обавезе за буџет, средства осигурати у буџету за следећу буџетску годину у складу са пројекцијама и могућностима.

7. Да ли су позитивне последице закона такве да оправдавају трошкове које ће он створити

Позитивне последице закона у сваком случају оправдавају евентуалне трошкове јер је неопходно да се уреди заштита архивске грађе и функционисање архивске делатности имајући у виду да је архивска грађа културно добро од општег интереса за Републику Србију и да је делатност заштите архивске грађе од општег интереса за Републику Србију.

8. Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Посредно, овај Закон подржава експанзију коришћења рачунарске опреме, опреме за микрофилмовање, дигитализацију, конзервацију докумената итд.

9. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону

У поступку припреме закона којим се уређује систем заштите архивске грађе и документарног материјала, услови и начин коришћења архивске грађе, организација, надлежност и делатност архива у Републици Србији, Министарство културе и информисања спровело је јавну расправу о Нацрту закона о архивској грађи и архивској делатности (у даљем тексту: Нацрт закона) према Програму јавне расправе о Нацрту закона о архивској грађи и архивској делатности који је одредио Одбор за јавне службе Владе Републике Србије, Закључком 05 Број: 011-12679/2018 од 27. децембра 2018. године. Јавна расправа о Нацрту закона спроведена је у периоду од 31. децембра 2018. године до 29. јануара 2019. године.

Текст Нацрта Закона о архивској грађи и архивској делатности објављен је на сајту Министарства културе и информисања и порталу е-управе, са обавештењем о могућности достављања примедба, предлога и сугестија на е-mail као и поштом. На сајту је објављена и електронска адреса за достављање примедби, предлога и сугестија у вези са текстом на Нацрт закона.

На тај начин свим заинтересованим странама пружена је могућност да изнесу своје ставове о предложеном тексту Нацрта закона о архивској грађи и архивској делатности.

У току јавне расправе организовани су округли столови у три града, и то у Новом Саду, Нишу и Београду, уз учешће представника архивских установа у Републици Србији, представника органа управе Аутономне покрајине Војводина, Народне Банке Србије, музеја, представника удружења, привредних друштава, као и појединаца.

Округлим столовима присуствовали су представници архивских установа, односно Архива Србије, Архива Војводине, Историјског архива Београда, Историјског архива града Новог Сада, Историјског архива „Срем“ Сремска Митровица, Историјског архива Суботице, Међуопштинског Историјског архива Шабац, Историјског архива Кикинда, Историјског архива Сента, Историјског архива Бела Црква, Историјског архива Сомбор, Историјског архива Крушевац, Историјског архива Краљево, Историјског архива Пирот, Историјског архива Лесковац, Историјског архива „Тимочка крајина“ Зајечар, Међуопштинског историјског архива Призрен, Историјског архива Ниш, Архива Косова и Метохије, Архива Југославије, Историјског архива Ужице, Историјског архива „Средње поморавље“ Јагодина, Историјског архива „Топлице“ Прокупље, Историјског архива Пожаревац, Историјског архива Шумадије Крагујевац, Историјског архива „31. јануар“ Врање, Покрајинског завода за заштиту споменика културе, Међуопштинског Историјског архива Чачак, Историјског архива Смедерево, Архива „Верослава Вељашевић“ у Смедеревској Паланци, Уметнички архив Српског народног позоришта, Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама Аутономне покрајине Војводина, Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице Аутономне покрајине Војводина, Градске управе за културу града Новог Сада, представници Архива Народне банке Србије, Војног архива, представници DSC d.o.o, представници Safedoc d.o.o, представници Banke Intesa, представници Министарства спољних послова, представници Националне алијансе за локални развој (НАЛЕД) и други заинтересовани субјекти и појединци.

Јавна расправа званично је завршена 29. јануара 2019. године.

На Нацрт закона о архивској грађи и архивској делатности, предлоге и сугестије, у електронској и писменој форми, доставили су између осталих и стручњаци односно архивске установе, Архив Србије, Архив Војводине, Историјски архив Београда, Историјски архив града Новог Сада, Историјског архива Суботице, Међуопштински Историјски архив Шабац, Историјски архив

Сента, Историјски архив Бела Црква, Историјски архив у Пироту, Историјског архива Лесковац, Историјски архив Ниш, Архив Ужице, Архив Југославије, Историјски архив Пожаревац, САНУ, Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама Аутономне покрајине Војводина, Савез војвођанских мађара, Народна банка Србије, Војни архив, НИС а.д. Нови Сад, Друштво архивских радника Војводине, Архивистичко друштво Србије, Safedoc d.o.o, удружење Православна породица, Национална алијанса за локални развој (НАЛЕД) и други заинтересовани субјекти.

Преглед свих коментара као и одговори на коментаре дате у јавној расправи налазе се на веб-сајту Министарства културе и информисања.

По завршеној јавној расправи може се констатовати да је општа оцена да је нови закон којим се регулише област архивске делатности потребан. Било је појединачних примедба на поједине одредбе Нацрта закона, указивања на недореченост и нејасност појединих норми и корисних сугестија у погледу дефинисања одређених појмова.

Министарство културе и информисања, имајући у виду све примедбе, предлоге и сугестије дате на јавној расправи, сачинило је Нацрт закона о архивској грађи и архивској делатности, и припремило га за упућивање у званичну процедуру, тј. на мишљење надлежним министарствима а потом Влади Републике Србије на даљу надлежност.

Дакле, о Нацрту закона о архивској грађи и архивској делатности је организована широка јавна расправа, у којој су узели учешће све заинтересоване стране. Осим тога, заинтересоване стране су имале прилику да доставе писмене примедбе на предметни Нацрт закона.

10. Које ће се мере током примене закона предузети да би се остварило оно што се доношењем закона намерава

Током примене овог закона спроводиће се мере које су прописане овим законом и подзаконским прописима, који ће се донети у року од годину дана од дана његовог ступања на снагу. Дакле, ради успешне примене закона потребно је, између осталог:

- доношење подзаконских аката у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, и то:

1. Правилник о ближим условима за одговарајући простор и опрему за смештај и заштиту архивске грађе и документарног материјала коју обезбеђује стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала
2. Правилник о обрасцу архивске књиге које воде ствараоци и имаоци архивске грађе и документарног материјала
3. Уредба о јединственим техничко-технолошким захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику
4. Уредба о управљању документима, начину евидентирања, класификовања, архивирања, чувања, одабирања архивске грађе и документарног материјала државних органа и организација, органа аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, установа, јавних предузећа, ималаца јавних овлашћења, правних лица која се у потпуности или делимично финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и ближим условима и начину заштите и чувања њихове архивске грађе и документарног материјала, и листи категорија документарног материјала са роковима чувања
5. Општи акт о вођењу обавезних евиденција, управљању документима или архивском пословању и архивирању, као и листе категорија архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања и доступности
6. Правилник о ближим условима и начину предаје архивске грађе јавним

архивима

7. Правилник о обрасцу и начину коришћења службене легитимације
8. Правилник о садржини и начину вођења информативних средстава о архивској грађи
9. Стручна упутства о изради информативних средстава о архивској грађи
10. Правилник о условима и начину вршења ревизије архивских фондова и збирки
11. Правилник о мерама заштите архивске грађе
12. Правилник о начину и ближим условима за спровођење превентивне заштите
13. Правилник о ближим условима за дигитализацију архивске грађе која се чува у архивима
14. Правилник о начину и ближим условима за конзервацију и рестаурацију архивске грађе
15. Правилник о ближим условима и начину коришћења архивске грађе
16. Правилник о ближим условима за основање и почетак рада и обављања делатности архива
17. Решење о територијалној надлежности јавних архива за обављање послова заштите архивске грађе
18. Правилник о начину вршења надзора над стручним радом архива и архивских одељења који су у надлежности матичних архива
19. Правилник о методологији за стручни надзор, који обављају матични архиви
20. Правилник о плану и програму стручног оспособљавања запослених у архивима, програму стручног испита и начину његовог полагања
21. Правилник о условима и поступку за стицање виших стручних звања;
 - усклађивање организације и рада архива основаних до дана ступања на снагу овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона;
 - обезбеђивање додатних средстава и повећање броја запослених за извршење од стране оснивача архива, за извршење нових обавеза утврђених овим законом;
 - Република Србија преузеће оснивачка права над јавним архивима чији је оснивач аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, осим над Архивом Војводине и Историјским архивом Београда, када се стекну услови за преузимање обезбеђивањем средства у буџету Републике Србије;
 - именовање органа јавних архива у складу са овим законом, у року од годину дана од дана преузимања оснивачких права над јавним архивима;
 - успостављање мреже архива Републике Србије коју чине јавни архиви из члана 50. овог закона, осим Војног архива, и утврђује који јавни архиви и за коју територију обављају послове заштите архивске грађе решењем Министра, а за подручје аутономне покрајине Војводине, актом надлежног покрајинског органа (као поверени посао) осим за архиве којима је оснивач Република Србија;
 - успостављање Архивског информационог система, тако што се јавни и специјални архиви повезују у јединствен информациони систем и управљају заједничком информационо-комуникационом инфраструктуром за потребе стварања, примања, евидентирања, архивирања, чувања и коришћења електронских и свих других облика и врста докумената, у неограниченом временском периоду. Умрежавање архива и обезбеђивање интернет конекције спроводиће служба Владе надлежна за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе и информационог система и инфраструктуре органа. Умрежавање архива и обезбеђивање интернет конекције обављаће се преко Јединствене информационо-комуникационе мреже електронске управе. Начин вођења и садржај архивског информационог система прописаће министар;

- надзор над радом архива врши Министарство, а над радом архива на територији аутономних покрајина врше надлежни органи аутономних покрајина, као поверен посао а надзор над радом архива за потребе одбране и Војске Србије врши министарство надлежно за послове одбране;
- успостављање и вођење електронског архива у Државном центру за чување и управљање подацима од стране Државног архива Србије, а до обезбеђивања услова и капацитета Државног архива за обављање ових послова обављање од стране службе Владе надлежна за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе и информационих система и инфраструктуре.

Министарство културе и информисања надлежно је за спровођење овог закона, за његову уједначену примену на територији Републике Србије, као и за давање мишљења у вези његове примене. Осим тога, кроз израду одговарајућих приручника, коментара закона и саветовања, обезбедиће се његова ефикасна примена.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа – Влада

Обрађивач - Министарство културе и информисања

2. Назив прописа

- Предлог закона о архивској грађи и архивској делатности
- Draft Law on archival material and archival activity

3. Усклађеност прописа са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):

а) Одредба Споразума која се односи на нормативну садржину прописа

- Наслов VIII, члан 103 Културна сарадња ССП

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума

- Општи рок – члан 72. ССП

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума

- Општи рок – члан 72. ССП

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума

- Предлог закона не садржи одредбе Директива 2014/60/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. о повраћају културних предмета незаконито изнесених с територије државе чланице и о измени Уредбе (ЕУ) бр. 1024/2012 (исправка), Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 од 18. децембра 2008. о извозу културних добара (Кодификована верзија) и Сprovedбене Уредбе Комисије (ЕУ) БР. 1081/2012 од 9. новембра 2012 за потребе Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 116/2009 о извозу културних добара (кодификована верзија), јер ће ту материју уредити нови планирани системски Закон о културном наслеђу у погледу свих врста културних добара, па самим тим и архивске грађе. Одредбе секундарних извора права ЕУ ће бити у потпуности транспоноване у нови планирани системски Закон о културном наслеђу.

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније

/

4. Усклађеност прописа са правом Европске уније

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима

/

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима

/

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,

- Закључци Савета од 17. јуна 1994 у вези са интензивирањем сарадње у области архива
 - Council conclusions of 17 June 1994 concerning greater cooperation in the field of archives
„CELEX” ознака ЕУ прописа 31994Y0823(03)
 - Резолуција Савета од 4. априла 1995 у вези са сарадњом са њима повезана земљама централне и источне Европе у домену културе
 - Council Resolution of 4 April 1995 concerning cooperation with the associated countries of Central and Eastern Europe in the cultural domain
„CELEX” ознака ЕУ прописа 31995Y0923(02)
 - Резолуција Савета од 25. јула 1996 о приступу култури за све
 - Council Resolution of 25 July 1996 on access to culture for all
„CELEX” ознака ЕУ прописа 31996Y0821(01)
 - Савет Европске Уније Резолуција Савета од 6. маја 2003 о архивама у државама чланицама
 - Council of the European Union Council Resolution of 6 May 2003 on archives in the Member States
„CELEX” ознака ЕУ прописа 32003G0513(01)
 - Резолуција Савета и министара културе састанак у оквиру Савета од 14. новембра 1991 о аранжманима у вези са архивама
 - Resolution of the Council and the Ministers of Culture meeting within the Council of 14 November 1991 on arrangements concerning archives
„CELEX” ознака ЕУ прописа 41991X1205
- г) разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност
- Предлог закона не садржи одредбе које се односе на извоз и повраћај незаконито изнетих архивске грађе јер ће ту материју уредити нови планирани системски Закон о културном наслеђу у погледу свих врста културних добара, па самим тим и архивске грађе. Одредбе секундарних извора права ЕУ ће бити у потпуности транспоноване у нови планирани системски Закон о културном наслеђу.
- д) рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније
- Нови Предлог закона о културном наслеђу којим ће се постићи потпуна усклађеност са прописима ЕУ планиран је Планом рада Владе за 2019. годину.

5. Ако не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност треба образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе Директиве).

/

6. Да ли су горе наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

/

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

/

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

/